

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

25. Vylúčenie namietaného sudcu - Rozhodnutiu vo veci samej musí predchádzať definitívne vyriešenie otázky vylúčenia namietaného sudcu, resp. sudcov senátu, ktorý je vo veci povolán na také rozhodnutie. Je totiž neodňateľným právom obžalovaného, aby o obžalobe, ktorá bola na neho podaná, rozhodol sám sudca alebo senát v predpísanom zložení sudcov, u ktorých nie sú žiadne pochybnosti o ich zaujatosti.

Takýto právny stav, deklarujúci nevylúčenie sudcu z vykonávania úkonov trestného konania nastáva až okamihom rozhodnutia nadriadeného súdu o podanom opravnom prostriedku proti uzneseniu súdu, ktorý rozhodol v prvom stupni o vznesenej námietke zaujatosti.

Rozhodnutie nadriadeného súdu, ktorým bola zamietnutá sťažnosť oprávnenej osoby proti uzneseniu súdu prvého stupňa o nevylúčení sudcov z vykonávania úkonov trestného konania nemôže spätne konvalidovať chybný procesný postup spočívajúci vo vydaní rozhodnutia vo veci samej, a preto zistenie tohto pochybenia v odvolacom konaní je dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku podľa § 258 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku a vo veciach, v ktorých treba postupovať už podľa nového Trestného poriadku, dôvodom zrušenia rozsudku podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.....

7

26. K výkladu skutkovej podstaty trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1, 2 písm. j) Trestného zákona (v znení účinnom do 1. januára 2006) - I. Spôsobenie smrti, ako následok trestného činu vraždy, je znakom tohto trestného činu uvedeným v § 219 ods. 1 Trestného zákona, ktorý musí byť preukázaný, aby k nemu mohol pristúpiť niektorý zo znakov kvalifikovanej skutkovej podstaty uvedený v § 219 ods. 2 Trestného zákona.

II. Na naplnenie znakov trestného činu vraždy podľa § 219

ods. 1, ods. 2 písm. j) Trestného zákona sa nevyžaduje, aby došlo k získaniu majetkového prospechu, lebo stačí preukázanie takého úmyslu, pokiaľ z hľadiska § 88 Trestného zákona táto okolnosť pre svoju závažnosť podstatne zvyšuje stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť. Na hodnotenie takej okolnosti nemá žiadny vplyv skutočnosť, či poškodený vystúpil na obranu svojich majetkových záujmov alebo nie.

III. Z hľadiska naplnenia znakov skutkovej podstaty trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1, ods. 2 písm. j) Trestného zákona výška majetkového prospechu nie je určená, ale jej skutočná výška bude mať význam pre posúdenie materiálnej podstaty uvedenej v § 88 Trestného zákona.....13.

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

27. **Právomoc súdu** - Rozhodovanie o nárokoch na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity, o náhrade za stratu na dôchodku a o náhrade nákladov na výživu pozostalých, vzniknutých z pracovných úrazov alebo chorôb z povolania do 31. decembra 2003, patrí do právomoci súdu, aj keď nároky boli uplatnené po účinnosti zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.....23
28. **Náhrada škody** - Skutočnosť, že vrátenie daňových preplatkov je upravené v ustanovení § 63 zákona č. 511/1992 Zb., nevyklučuje aplikáciu zákona č. 58/19(59) Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo nesprávnym úradným postupom v daňovom konaní.
Nárok na vrátenie preplatku podľa ustanovenia § 63 zákona č. 511/1992 Zb. (o ktorom rozhoduje správny orgán) nemožno zamieňať s nárokom na náhradu škody zákona č. 58/1969 Zb. (o ktorom rozhoduje súd); uplatnenie jedného z uvedených nárokov nevyklučuje aj uplatnenie druhého z nich.....31

- 29. Súdne poplatky, konkurz** - zo žiadneho ustanovenia zákona o konkurze a vyrovnaní alebo iného zákona nevyplýva, že konanie o incidenčnej žalobe je obchodnou vecou. Toto konanie nie je ani pokračovaním konkurzného konania. Ide o konanie sui generis, na ktoré sa ustanovenia zákona o konkurze a vyrovnaní nevzťahujú.
- Pre vyrubenie súdneho poplatku za žalobu je rozhodujúce, z akého právného vzťahu uplatňovaná pohľadávka vznikla 39
- 30. Konkurz, exekučné konanie** - konkurzné konanie a exekučné konanie sú samostatné konania, upravené osobitnými zákonmi, účel ktorých nie je totožný. Preto splnenie podmienok pre vyhlásenie konkurzu nemôže byť posudzované podľa Exekučného poriadku.
- Posudzovanie otázky, čo môže byť zahrnuté do konkurznej podstaty pri skúmaní hmotnoprávných a procesnoprávných podmienok pre vyhlásenie konkurzu, je bezpredmetné..... 44
- 31. Trvanie invalidity** - Pred termínom kontrolnej lekárskej prehliadky, nariadenej na zasadnutí posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia pred 1. januárom 2004, neprichádza do úvahy začatie konania o preskúmanie trvania invalidity z podnetu Sociálnej poisťovne podľa § 263 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov..... 55
- 32. Zaradovanie do pracovných kategórií** - Podmienkou pre zaradenie zamestnanca do zvýhodnenej pracovnej kategórie podľa § 15 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov je vykonávanie rizikových prác, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracovníkov, prípadne sa vyznačujú trvalou a nadmernou namáhaivosťou alebo nadmerným nebezpečenstvom úrazu a pod. sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne..... 59
- 33. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia** - Rozhodnutie správneho orgánu je nepreskúmateľné a treba ho zrušiť aj vtedy, ak správ-

ny orgán svoje rozhodnutie neodôvodnil vôbec, hoci dôvody jeho rozhodnutia možno vyvodíť z obsahu administratívneho spisu. Skutočnosť, že rozhodnutie je zrozumiteľné pre orgán, ktorý ho vydal, nepostačuje, lebo rozhodnutie musí byť zrozumiteľné aj pre ostatných účastníkov konania, najmä ak sa ním účastníkovi ukladá konkrétna povinnosť.....	64
34. Zastavenie konania - Zastavenie preskúmavacieho konania vo veciach sociálneho poistenia predpokladá, že orgán vydá nové rozhodnutie, ktorým navrhovateľovi vyhovie v celom rozsahu, preto nové rozhodnutie ktoré nahradzuje pôvodne napadnuté rozhodnutie, musí v celom rozsahu zodpovedať požiadavkám opravného prostriedku navrhovateľa.....	69
35. Odôvodnenie rozhodnutia - Rozhodnutie správneho orgánu o dávke dôchodkového poistenia (zabezpečenia) musí obsahovať aj dôvody, pre ktoré neboli pre výšku dôchodku hodnotené niektoré doby zamestnania alebo náhradné doby.....	72

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

25.

STANOVISKO

trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na zjednotenie postupu odvolacieho súdu podľa § 258 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku*) v prípade, ak súd prvého stupňa vo veci meritórne rozhodol v situácii, keď ešte nebolo právoplatne rozhodnuté o námietke zaujatosti vznesenej procesnou stranou (§ 30 ods. 4 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 a § 31 ods. 4 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006), sp. zn. Tpj 15/06, prijaté 24. mája 2006,

Rozhodnutiu vo veci samej musí predchádzať definitívne vyriešenie otázky vylúčenia namietaného sudcu, resp. sudcov senátu, ktorý je vo veci povolaný na také rozhodnutie. Je totiž neodňateľným právom obžalovaného, aby o obžalobe, ktorá bola na neho podaná, rozhodol samosudca alebo senát v predpísanom zložení sudcov, u ktorých nie sú žiadne pochybnosti o ich zaujatosti.

Takýto právny stav, deklarujúci nevytlúčenie sudcu z vykonávania úkonov trestného konania, nastáva až okamihom rozhodnutia nadriadeného súdu o podanom opravnom prostriedku proti uzneseniu súdu, ktorý rozhodol v prvom stupni o vznesenej námietke zaujatosti.

Rozhodnutie nadriadeného súdu, ktorým bola zamietnutá sťažnosť oprávnenej osoby proti uzneseniu súdu prvého stupňa o nevytlúčení sudcov z vykonávania úkonov trestného konania, nemôže spätne konvalidovať chybný procesný postup spočívajúci vo vydaní rozhodnutia vo veci samej, a preto zistenie tohto pochybenia v odvolacom konaní je dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku podľa § 258 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku a vo veciach, v ktorých treba postupovať už podľa nového Trestného poriadku, dôvodom zrušenia rozsudku podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

*) Podľa Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 (zákon č. 301/2005 Z. z. v znení zákona č. 650/2005 Z. z.) ide o ustanovenie § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

O d ô v o d n e n i e :

Pri sledovaní rozhodnutí senátov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pozícii odvolacieho súdu sa zistilo, že nepostupujú jednotne v prípadoch, keď prvostupňový súd rozhodol vo veci rozsudkom v čase, keď ešte nebolo právoplatne rozhodnuté o vznesenej námietke zaujatosti.

V prvom prípade senáty najvyššieho súdu na základe striktného rozlišovania medzi úkonmi trestného konania a rozhodnutiami orgánov činných v trestnom konaní dospeli k záveru, že vznesená námietka zaujatosti procesnou stranou nie je prekážkou vykonania už nariadených úkonov trestného konania. Táto však až do momentu právoplatného rozhodnutia o nej predstavuje prekážku rozhodnutia vo veci samej, najmä o vine a treste. Tomuto rozhodnutiu musí predchádzať definitívne vyriešenie otázky vylúčenia namietaného sudcu, resp. sudcov senátu, ktorý je vo veci povolaný na také rozhodnutie. Ak bolo vo veci samej rozhodnuté v dobe neprávoplatného rozhodnutia o vznesenej námietke zaujatosti, ide o podstatnú chybu konania, ktorá je dôvodom zrušenia napadnutého rozsudku podľa § 258 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku i napriek tomu, že nadriadený súd zamietol sťažnosť oprávnenej osoby proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o nevylúčení namietaného sudcu, resp. sudcov z vykonávania úkonov trestného konania.

V druhom prípade senát najvyššieho súdu postupoval opačne. Po zamietnutí sťažnosti podanej obvineným proti uzneseniu krajského súdu o nevylúčení ním namietaných sudcov z vykonávania úkonov trestného konania predjednal podané odvolania proti rozsudku a vo veci meritóme rozhodol. Rozhodnutie súdu prvého stupňa vo veci samej v dobe neprávoplatné ho rozhodnutia o vznesenej námietke zaujatosti neidentifikoval ako podstatnú chybu konania dôvodiac, že vyhlásenie rozsudku je súčasťou hlavného pojednávania. Ak nadriadený orgán v rámci rozhodovania o podanej sťažnosti nezistí zákonný dôvod na vylúčenie namietaných sudcov z vykonávania úkonov trestného konania, môže urýchlene rozhodovať o podanom odvolaní meritórnym spôsobom. Tento postup zodpovedá zmyslu ustanovení § 31 ods. 2, ods. 3 a ods. 4 Trestného poriadku.

Na odstránenie uvedeného rozdielneho postupu odvolacích senátov prikázal predseda trestná právneho kolégia podľa § 21 ods. 4 písm. d) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, článku VI ods. 1 písm. c), písm. d) Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2006, Spr 144/2005 a článku 9 ods. 1 písm. a) Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky trestnoprávnemu kolégiu

najvyššieho súdu, aby zaujalo stanovisko na zabezpečenie jednotného postupu v uvedenej otázke.

Súčasne predseda trestnoprávneho kolégia podľa článku 11 ods. 1 citovaného rokovacieho poriadku požiadal o písomné vyjadrenie k posudzovanej otázke Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky, krajské súde v Bratislave, Trnave, Nitre, Trenčíne, Žiline, Banskej Bystrici, Prešove a v Košiciach, Vyšší vojenský súd v Trenčíne, Ústavný súd Slovenskej republiky, právnické fakulty UK v Bratislave, UMB v Banskej Bystrici, UPJŠ v Košiciach, Trnavskej univerzity, Akadémiu PZ v Bratislave, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a Slovenskú advokátsku komoru.

Všetky uvedené orgány a inštitúcie žiadosti o vyjadrenie vyhoveľi, okrem právnických fakúlt UMB v Banskej Bystrici, UPJŠ v Košiciach a Trnavskej univerzity, Slovenskej advokátskej komory a krajských súdov v Bratislave, Trenčíne, Žiline a v Banskej Bystrici.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Akadémia PZ v Bratislave a krajské súde v Nitre, Trnave a v Košiciach a Vyšší vojenský súd v Trenčíne považujú za správny postup tých senátov, ktoré po zistení, že vo veci samej bolo rozhodnuté v dobe, keď ešte nebola definitívne vyriešená otázka vylúčenia namietaných sudcov prvostupňového súdu z vykonávania úkonov trestného konania, zrušili napadnutý rozsudok pre podstatnú chybu konania podľa § 258 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku a podľa § 259 ods. 1 Trestného poriadku vrátili vec príslušnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Krajský súd v Prešove zastáva názor, že vyhlásenie rozsudku je súčasťou hlavného pojednávania a neprávoplatné rozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti nie je prekážkou rozhodnutia vo veci samej, lebo subjektívna nestrannosť súdu sa prezumuje, až kým nie je preukázaný opak.

Trestnoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky s prihliadnutím na dôvody, ktoré viedli senáty najvyššieho súdu k rozdielnym názorom a v dôsledku toho aj k odlišným postupom v odvolacom konaní a so zreteľom na obsah došlých vyjadrení zaujalo k posudzovanej otázke stanovisko, že správnej aplikácii zákona zodpovedá postup tých senátov, ktoré po zistení, že vo veci samej bolo rozhodnuté v dobe, kedy definitívne nebola vyriešená otázka vylúčenia namietaných sudcov súdu nižšieho stupňa z vykonávania úkonov trestného konania, postupovali podľa § 258 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, t. j. zrušili napadnutý rozsudok pre podstatnú chybu

konania a podľa § 259 ods. 1 Trestného poriadku vrátili vec súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Trestnoprávne kolégium sa pri prijímaní tohto stanoviska riadilo nasledovnými úvahami:

Ustanovenie § 31 Trestného poriadku v nadväznosti na ustanovenie § 30 Trestného poriadku rieši nielen to, kto rozhoduje o prípadnom vylúčení orgánov činných v trestnom konaní, resp. iných úradných osôb, ale aj, hoci nepriamo, otázku, čo môže orgán činný v trestnom konaní pred právoplatným rozhodnutím o vznesenej námietke zaujatosti urobiť.

Ak z dôvodov uvedených v § 30 oznámi svoju zaujatosť sudca alebo príseďiaci, podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku o vylúčení rozhodne nadriadený súd v senáte; o vylúčení sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodne iný senát tohto súdu.

Ak z dôvodov uvedených v § 30 oznámi svoju zaujatosť zapisovateľ, alebo vznesie námietku jeho zaujatosti procesná strana, podľa § 31 ods. 2 Trestného poriadku o vylúčení rozhodne orgán, ktorý ho na spísanie zápisnice o úkone pribral, v konaní pred súdom predseda senátu.

V ostatných prípadoch o vylúčení z dôvodov uvedených v § 30 rozhoduje podľa § 31 ods. 3 Trestného poriadku orgán, ktorého sa tieto dôvody dotýkajú, a to aj bez návrhu. O tom, či je vylúčený sudca alebo príseďiaci, ktorý rozhoduje v senáte, rozhodne tento senát.

Podľa § 31 ods. 4 Trestného poriadku proti rozhodnutiu podľa odsekov 2 a 3 je prípustná sťažnosť, ktorá nebráni vykonaniu nariadeného úkonu trestného konania.

O sťažnosti rozhoduje orgán bezprostredne nadriadený orgánu, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal (§ 31 ods. 5 Trestného poriadku).

Podľa § 31 ods. 6 Trestného poriadku o vylúčení sudcu krajského súdu ako odvolacieho súdu a sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodne iný senát toho istého súdu.

Z dikcie ustanovenia § 31 ods. 6 Trestného poriadku je zrejmé, že o procesnou stranou vznesenej námietke zaujatosti niektorého alebo všetkých členov senátu krajského súdu rozhoduje tento senát iba za predpokladu, že nekoná ako súd odvolací, ale ako súd prvej inštancie.

Zmyslom ustanovenia § 31 ods. 3 veta druhá Trestného poriadku v nadväznosti na ustanovenie § 31 ods. 4 Trestného poriadku v prípade konania na súde prvého stupňa je, aby nedochádzalo k zbytočným prieťahom v kona-

ní a k povinnosti odročiť vykonanie už nariadeného úkonu trestného konania, resp. znova určovať termíny už nariadených procesných úkonov, napr. hlavného pojednávania, len v dôsledku námietky zaujatosti, ktorá môže byť v konečnom dôsledku celkom neopodstatnená a motivovaná výhradne snahou procesnej strany zabrániť vykonaniu už nariadeného úkonu. Zákonnodarca preto presne vymedzil, že v takom prípade negatívneho rozhodnutia o námietke zaujatosti, vznesenej procesnou stranou už nariadený procesný úkon síce možno vykonať, avšak proti takému rozhodnutiu o námietke zaujatosti je prípustná sťažnosť, o ktorej treba rozhodnúť v predpísanom konaní (v prípade rozhodovania senátu krajského súdu, ako súdu prvého stupňa, je na rozhodnutie o sťažnosti príslušný najvyšší súd).

Z uvedenej právnej úpravy pri porovnaní s úpravou procesného postupu rozhodovania o námietke zaujatosti vznesenej procesnou stranou voči sudcovi (resp. všetkým sudcom) senátu odvolacieho súdu alebo najvyššieho súdu, o ktorej rozhoduje iný senát toho istého súdu (§31 ods. 6 Trestného poriadku) je zrejmé, že k rozhodnutiu vo veci samej, najmä rozhodnutiu o vine a treste, musí predchádzať definitívne vyriešenie otázky vylúčenia namietaného sudcu, resp. sudcov senátu, ktorý je vo veci povolaný na také rozhodnutie. V prípade rozhodovania senátu krajského súdu, ako súdu prvého stupňa, ktorý sám rozhodol o procesnou stranou vznesenej námietke zaujatosti, k takému stavu však dochádza až po právoplatnosti rozhodnutia o tejto námietke. Ak teda proti rozhodnutiu v naznačenom prípade bola oprávnenou osobou podaná včas sťažnosť, je tomu tak až na základe uznesenia nadriadeného (najvyššieho) súdu o tomto opravnom prostriedku.

Uvedeným záverom v konečnom dôsledku nasvedčuje aj zákonná úprava, keď Trestný poriadok celkom zreteľne rozlišuje pojem „úkon trestného konania“ od pojmu „rozhodnutia“ orgánu trestného konania. Taký záver vyplýva už zo samotného zistenia, že kým všeobecné ustanovenia o „úkonoch trestného konania“ tvoria obsah tretej hlavy druhej časti Trestného poriadku (v ďalšom sú jednotlivé úkony trestného konania podrobnejšie upravené v ďalších ustanoveniach Trestného poriadku), „rozhodnutia“ orgánov činných v trestnom konaní sú upravené v samostatnej už uvedenej šiestej hlave druhej časti Trestného poriadku. Nemožno pritom prehliadnúť, že hlavné pojednávanie, ako osobitný úkon trestného konania, ktorého vykonanie procesné predpísaným spôsobom je základom pre rozhodnutie súdu o vine a treste rozsudkom, je upravené v celkom samostatnej trinástej hlave tretej časti Trestného poriadku.

Z uvedeného napokon vyplýva, že rozhodovanie orgánov činných v trestnom konaní, upravené v šiestej hlave druhej časti Trestného poriadku, t. j.

vydanie trestného rozkazu, rozsudku či uznesenia) nemožno bez ďalšieho stotožňovať s pojmom „úkon trestného konania“, aký má na mysli ustanovenie § 31 ods. 4 Trestného poriadku. O striktnom rozlíšení už uvedených pojmov „úkon trestného konania“ a „rozhodnutie“ orgánu trestného konania presvedča aj samotná dikcia zákona, keďže podľa § 30 ods. 4 veta druhá Trestného poriadku úkon, ktorý vykonala vylúčená osoba, nemôže byť podkladom na rozhodnutie v trestnom konaní s výnimkou neodkladného alebo neopakovateľného úkonu.

Je neodňateľným právom obžalovaného, aby o obžalobe, ktorá na neho bola podaná, rozhodol senát zložený zo sudcov a prísediacich (resp. v zákonom stanovených prípadoch samosudca), o ktorých nie sú žiadne pochybnosti o ich zaujatosti (pozri tiež nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. apríla 2005, sp. zn. I, Ú S 2/05), ktorý stav však v prípade vznesenej námietky zaujatosti a podania opravného prostriedku proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o takej námietke zákonom predpokladaným spôsobom (t. j. oprávnenou osobou a včas) nastáva až po rozhodnutí nadriadeného súdu o podanom opravnom prostriedku.

Z uvedeného -vyplýva záver, že

rozhodnutiu vo veci samej musí predchádzať definitívne vyriešenie otázky vylúčenia namietaného sudcu, resp. sudcov senátu, ktorý je vo veci povolaný na také rozhodnutie. Je totiž neodňateľným právom obžalovaného, aby o obžalobe, ktorá bola na neho podaná, rozhodol samosudca alebo senát v predpísanom zložení sudcov, u ktorých nie sú žiadne pochybnosti o ich zaujatosti.

Takýto právny stav, deklarujúci nevyhlúčenie sudcu z vykonávania úkonov trestného konania, nastáva až okamihom rozhodnutia nadriadeného súdu o podanom opravnom prostriedku proti uzneseniu súdu, ktorý rozhodol v prvom stupni o vznesenej námietke zaujatosti.

Rozhodnutie nadriadeného súdu, ktorým bola zamietnutá sťažnosť oprávnenej osoby proti uzneseniu súdu prvého stupňa o nevyhlúčení sudcov z vykonávania úkonov trestného konania, nemôže spätne konvalidovať chybný procesný postup spočívajúci vo vydaní rozhodnutia vo veci samej, a preto zistenie tohto pochybenia v odvolacom konaní je dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku podľa § 258 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku a vo veciach, v ktorých treba postupovať už podľa nového Trestného poriadku, dôvodom zrušenia rozsudku podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

26.

ROZHODNUTIE

I. Spôsobenie smrti, ako následok trestného činu vraždy, je znakom tohto trestného činu uvedeným v § 219 ods. 1 Trestného zákona, ktorý musí byť preukázaný, aby k nemu mohol pristúpiť niektorý zo znakov kvalifikovanej skutkovej podstaty uvedený v § 219 ods. 2 Trestného zákona.

II. Na naplnenie znakov trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1, ods. 2 písm. j) Trestného zákona sa nevyžaduje, aby došlo k získaniu majetkového prospechu, lebo stačí preukázanie takého úmyslu, pokiaľ z hľadiska § 88 Trestného zákona táto okolnosť pre svoju závažnosť podstatne zvyšuje stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť. Na hodnotenie takej okolnosti nemá žiadny vplyv skutočnosť, či poškodený vystúpil na obranu svojich majetkových záujmov alebo nie.

III. Z hľadiska naplnenia znakov skutkovej podstaty trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1, ods. 2 písm. j) Trestného zákona výška majetkového prospechu nie je určená, ale jej skutočná výška bude mať význam pre posúdenie materiálnej podmienky uvedenej v § 88 Trestného zákona.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. júla 2005,
sp. zn. 1 Tzo V - 3/2005)

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor Slovenskej republiky proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. decembra 2004, sp. zn. 5 To 77/2004, vyslovil, že napadnutým rozsudkom a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v § 2 ods. 5, § 258 ods. 1 písm. d) a v § 259 ods. 3 Trestného poriadku v prospech i v neprospech obvineného J. K. V dôsledku toho zrušil uvedený rozsudok a súčasne zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 6. septembra 2004, sp. zn. 2 T 3/4, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Krajskému súdu v Prešove prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Z o d ô v o d n e n i a :

Rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo 6. septembra 2004, sp. zn. 2 T 3/04, bol obvinený J. K. uznaný za vinného z pokusu trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1 Trestného zákona, § 219 ods. 1, ods. 2 písm. j) Trestného zákona v podstate na tom skutkovom základe, že

dňa 26. septembra 2003 okolo 19.45 hod. na terase pred hotelom Európa v Poprade na Wolkerovej ulici pristúpil k podnapitému M. B., nar. 12. júna 1944, tlačiacemu bicykel, ktorý mu chcel ťahaním a mykam'm vziať, čomu sa napadnutý aktívne bránil aj kopaním, na čo obžalovaný vybral z vrečka nôž zv. motýlik s dĺžkou čepele 82 mm a šírkou na najširšom mieste 17 mm a držiac ho v pravej ruke pristúpil k napadnutému a tohto ním bodol štyrikrát veľkou intenzitou, prudkosťou a rýchlosťou spredu, jedenkrát do hrudníka v strede a trikrát do prednej časti brucha, čím mu spôsobil bodnorenú ranu na hrudníku a bodnorené rany brucha prenikajúce do dutiny brušnej, trikrát prepichujúce veľkú predstenu a tenké črevo, v dôsledku čoho bol poškodený práceneschopný do 1. novembra 2003, pričom k smrteľnému následku nedošlo iba zhodou okolností od vôle obvineného nezávislých, k odcudzeniu bicykla nedošlo pre intenzívny odpor poškodeného a pre prítomnosť náhodných chodcov.

Za tento trestný čin uložil krajský súd obvinenému podľa § 219 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 29 ods. 1 Trestného zákona výnimočný trest odňatia slobody v trvaní 15 (pätnásť) a pol roka, na výkon ktorého ho zaradil podľa § 39a ods. 2 písm. c) Trestného zákona do IPT. (tretej) nápravno-výchovnej skupiny. Ďalej mu podľa § 55 ods. 1 písm. a), ods. 6 Trestného zákona uložil trest prepadnutia skladacieho noža a podľa § 72 ods. 2 písm. b), ods. 4 Trestného zákona aj ochranné psychiatrické liečenie ústavnou formou. Uložil mu tiež povinnosť nahradiť Všeobecnej zdravotnej poisťovni škodu v sume 15 951,- Sk a M. B. v sume 12 825,- Sk, pričom so zvyškom nároku na náhradu škody ho odkázal na konanie vo veciach občianskoprávných.

Na základe odvolania obvineného Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, podľa § 258 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušil uvedený rozsudok v celom rozsahu a rozhodujúc vo veci v zmysle § 259 ods. 3 Trestného poriadku uznal obvineného na nezmenenom skutkovom základe za vinného z pokusu trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1, § 219 ods. 1 Trestného zákona, za ktorý mu uložil trest odňatia slobody v trvaní 12 (dva-násť) rokov v tretej nápravno-výchovnej skupine. Ďalej mu uložil trest pre-

padnutia noža a ochranné psychiatrické liečenie ústavnou formou. Zaviazal ho tiež nahradiť škodu v rovnakom rozsahu ako prvostupňový súd.

Proti tomuto rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (na základe podnetu prokurátora) v lehote uvedenej v § 272 Trestného poriadku sťažnosť pre porušenie zákona. Domáhal sa ňou, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že napadnutým rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako súdu odvolacieho, bol porušený zákon v ustanoveniach § 219 ods. 2 písm. j) a § 88 Trestného zákona, ako aj v ustanoveniach § 258 ods. 1 písm. d) a § 259 ods. 3 Trestného poriadku v prospech obvineného J. K. Svoju sťažnosť odôvodnil tým, že odvolací súd pochybil, keď konanie obvineného právne posúdil ako pokus trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1, § 219 ods. 1 Trestného zákona. Nemožno súhlasiť s jeho argumentom, že obvinený vytiahol nôž a začal bodiť poškodeného až potom, čo ním bol dôrazne fyzicky zasiahnutý a tiež tým, že v dôsledku jeho konania nenastal nenapraviteľný následok - smrť poškodeného M. B., a preto nenaplnil materiálnu stránku trestného činu v zmysle § 88 Trestného zákona na jeho uznanie vinným z pokusu trestného činu vraždy aj podľa ods. 2 písm. j) k § 8 ods. 1 Trestného zákona, § 219 ods. 1 Trestného zákona. Komplexným posúdením konania obvineného J. K. a jeho následkov je nevyhnutné osvojiť si opačný záver, pretože poškodený po tom, čo bol napadnutý obvineným, ktorý sa chcel zmocniť jeho bicykla, začal prirodzene seba aj svoje vlastníctvo brániť. Navyiac, obvinený násilie voči nemu cielene zintenzívňoval, opakovane ho fyzicky napádal, teda útočníkom bol stále obvinený a poškodený sa len bránil jeho útokom. Poškodený nedokázal úspešne odvrátiť jeho stupňujúce sa útoky, ktoré vyvrcholili až do opakovaného bodnutia skladacím nožom za použitia veľkej intenzity a rýchlosti do oblasti životne dôležitých orgánov poškodeného. Tieto skutočnosti preto nemohli znížiť stupeň spoločenskej nebezpečnosti konania obvineného a to aj preto, lebo k smrti poškodeného nedošlo len zhodou, od vôle obvineného nezávislých, okolností (sklon prenikajúcej čepele noža, zasiahnutie pre život dôležitých orgánov v oblasti brucha; v oblasti hrudníka neboli zasiahnuté len preto, lebo čepeľ noža zasiahla prsnú kosť).

Z uvedených dôvodov generálny prokurátor Slovenskej republiky vo svojej sťažnosti pre porušenie zákona navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok, ako aj nadväzujúce rozhodnutia, zrušil a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ako súdu odvolaciemu) prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v päťčlennom senáte na základe tejto sťažnosti pre porušenie zákona preskúmal v zmysle § 267 ods. 1 Trestného

poriadku správnosť všetkých výrokov napadnutého rozsudku, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo, a tak zistil, že zákon bol porušený v prospech i v neprospech obvineného J. K.

Pri plnení tejto prieskumnej povinnosti Najvyšší súci Slovenskej republiky zistil, že zákon bol porušený v širšom rozsahu, než konštatuje sťažnosť pre porušenie zákona. Vo veci totiž nebol zistený skutkový stav, ktorý je v zmysle § 2 ods. 5 Trestného poriadku potrebný na rozhodnutie súdu. Za situácie, že poškodený nevedel identifikovať útočníka, ktorý mu nožom spôsobil predmetné zranenia, bude nevyhnutné - aj vzhľadom na jeho tvrdenie, že útočníci boli dvaja, dostupnými prostriedkami objektivizovať usvedčujúce výpovede svedkýň H. Č. a V. D.

Preto bude predovšetkým potrebné za súčinnosti Policajného zboru, v zmysle § 7 ods. 1 Trestného poriadku, vyhotoviť riadny plán miesta činu s príslušnými mierkami, aby bolo možné dôkaznú situáciu objektívne vyhodnotiť. Orientačný náčrt k dokumentácii z vyšetrovacieho pokusu z 23. februára 2004 o mieste činu (č. 1. 196) je z tohto hľadiska nedostatočný a v uvedenom kontexte nepoužiteľný.

Následne bude treba vykonať nový vyšetrovací pokus za rovnakých podmienok, za akých bol spáchaný trestný čin. Ide predovšetkým o overenie pozorovacích schopností oboch svedkýň v jesennom období vo večerných hodinách, t. j. okolo 19.45 hod. pri umelom osvetlení. Vyšetrovací pokus vykonaný dňa 23. februára 2004 bol vykonaný o 15.00 hod., t. zn. ešte za denného svetla.

Svedkyňa H. Č. v prípravnom konaní vypovedala, že v čase skutku bola už tma (č. 1, 136), nevedela však koľko bolo hodín. Útočník bol nižšej postavy, mal fúzy a čierne vlasy. Poznala ho z videnia (žobre pri kostole). Na hlavnom pojednávaní vypovedala, že udalosť sledovala na vzdialenosť 2 - 3 metrov, svietila tam pouličná lampa (porovnaj č. 1. 252).

Svedkyňa V. D. v prípravnom konaní vypovedala, že v čase spáchania skutku bola už tma, asi tak 19.50 hod. Keď išla (spolu s H. Č.) popri hoteli Európa, videla nad schodmi na ploche pred vchodom hotela sa naťahovať ich známeho B. s nejakým chlapom o bicykel. Útočníka - neznámeho chlapa poznala (asi pred 10-timi rokmi býval v ich blízkosti), išlo o nižšieho muža vysokého 150 - 160 cm, mal čierne fúzy, čierne vlasy a oblečenú koženú bundu (porovnaj č. 1. 131 a nasl.). Na hlavnom pojednávaní vypovedala, že videla, ako útočník vytiahol nôž z vrečka - nevie odkiaľ a dva alebo trikrát pichol poškodeného. Celú udalosť videla na vzdialenosť asi 20 krokov, čo odhadla na 15 metrov. Bolo tam priame svetlo, svietilo pri schodoch. Pri nej

bola H. Č. Na mieste, kde sa tí dvaja naťahovali nebol nikto ďalší, vie iba, že K. volal na pomoc ďalšieho chlapa, ktorého videla pri krčme, ktorá je vyše hotela Európa, ten ale ku K. nešiel (porovnaj č. 1. 250 - 251).

Novým vyšetrovacím pokusom bude možné odstrániť rozpory vo výpovediach oboch svedkýň, najmä pokiaľ ide o vzdialenosť, na ktorú skutok sledovali a overiť, či z miesta, ktoré sa pokusom ustáli, mohli rozpoznať za daných podmienok osoby obvineného i poškodeného, vrátane ich konania.

Výsledky tohto pokusu majú význam pre hodnotenie výpovede poškodeného, ktorý síce v prípravnom konaní nemal istotu, či ho prepadol jeden alebo dvaja útočníci (č. 1. 123), ale na hlavnom pojednávaní s istotou vypovedal, že mu dvaja muži zahatali cestu, pričom jeden k nemu pristúpil a po pichnutí nožom druhý muž odišiel. Bola tma, nespoznal ho (porovnaj č. 1. 248). V prípravnom konaní popísal útočm'ka ako štíhleho, vysokého asi 175 cm, zarasteného, vo veku okolo 45 rokov, mal trochu svetlejšie vlasy (č. 1. 119).

V kontexte s tvrdením poškodeného o dvoch útočníkoch treba hodnotiť aj výpovede svedkov Mgr. M. B. a K. P. (č. 1. 145, 147, resp. 253), ktorí krátko po čine našli zraneného poškodeného a reprodukovali jeho bezprostredné vyjadrenie, že o útočníkoch hovoril v množnom čísle („čo mi urobili“). Z tohto dôvodu je aktuálne zistiť prostredníctvom Policajného zboru miesto pobytu M. B. (v čase pojednávania nemohol byť predvedený - č. 1. 310), ktorý údajne mal bývať v inkriminovanom čase v hoteli Európa a potvrdiť, že obvinený v tom čase bol v hoteli, resp. mohol byť tým druhým mužom v spoločnosti obvineného, a preto by ako svedok mohol vypovedať o vyššie uvedených okolnostiach, za ktorých bol trestný skutok spáchaný.

V súvislosti s nižšie uvedenými úvahami o možnom právnom posúdení skutku treba zadovážiť odborné vyjadrenie o majetkovej hodnote bicykla poškodeného.

Až po vykonaní uvedených dôkazných prostriedkov, ako aj ďalších dôkazov, ktorých vykonanie sa ukáže ako nevyhnutné, bude môcť krajský súd znovu rozhodnúť vo veci.

Z hľadiska zavinenia krajský súd konštatoval, že obvinený konal v nepriamom úmysle v zmysle § 4 písm. b) Trestného zákona. Na tento záver ale nemal súd dostatočné skutkové podklady. Konštatovanie, že obvinený nemal priamy úmysel usmrtiť poškodeného, nezodpovedá vykonanému dokazovaniu, resp. tento záver nie je dostatočne odôvodnený. Obvinený je podľa záverov znalcov závislý na alkohole v III. až IV. vývojovom štádiu. Znalci ďalej konštatujú, že ak spáchal trestný čin, tak pod vplyvom alkoholu, ktorý musel požiť vo väčšom množstve, aby spustilo jeho agresívne správanie.

V písomne vypracovanom znaleckom posudku psychiatrov (Č. 1. 68) sa konštatuje, že „v čase spáchania skutku dňa 26. septembra 2003 bol obvinený v stave jednoduchej opilsti ľahkého stupňa. Nešlo o patologickú ani komplikovanú opilst. Jeho rozpoznávacie a ovládacie schopnosti boli pod vplyvom pozitých alkoholických nápojov čiastočne znížené, ale len v nepodstatnej miere. Znal ky ň a - psychiatrická MUDr. B. K. na hlavnom pojednávaní v súvislosti s množstvom pozitého alkoholu konštatovala, že „je predpoklad, že bolo pozité väčšie množstvo alkoholu“; reagovala tak na anamnestický údaj obvineného o vypití troch poldeci s malým pivom denne (č. 1. 271),

Preto bude treba postupom podľa § 109 Trestného poriadku zistiť, čo mala znalťyňa na myslí pod pojmom „pozitie alkoholu vo väčšom množstve“, či išlo o stav vysokého stupňa jednoduchej opilsti, resp. stav komplikovanej opilsti so silnými afektívnymi prejavmi, alebo či obvinený spáchal čin v somatickom alebo fyziologickom afekte, keď rozpoznávacie, ale najmä ovládacie schopnosti páchateľa sú výrazne zmenšené. Aj na tomto skutkovom základe bude treba zistiť (za situácie, že obvinený spáchanie skutku popiera), či nešlo u neho o ľahostajnosť k tomu, či následok nastane alebo či nenastane. Ak tomu tak bude, možno uvažovať o nepriamom úmysle v zmysle § 4 písm. b) Trestného zákona, ale iba v prípade, ak táto zistená ľahostajnosť vyjadruje jeho kladné stanovisko k obom uvedeným možnostiam. Pokiaľ však dôjde súd k tomuto záveru, musí ho konfrontovať s objektívne preukázanou skutočnosťou, že útočník konal tak, že z jeho útoku musela smrť poškodeného nastať (pre okolnosti od neho nezávislé k tomu nedošlo). Ak si bol páchateľ tejto skutočnosti vedomý, potom ale treba uzavrieť, že konal v priamom úmysle [§ 4 písm. a) Trestného zákona] bez ohľadu na ľahostajnosť páchateľa k následku jeho útoku.

Preukazovanie zavinenia (vnútorného vzťahu páchateľa k následku svojho konania) je možné aj na základe objektívnych skutočností (povaha či. ^u, spôsob vykonania útoku - opakované intenzívne bodnutia do miest, kde sa nachádzajú orgány, ktorých poranenie bezprostredne ohrozuje život, atď.). Úmysel priamy je za inak rovnakých okolností závažnejší ako úmysel nepriamy. Aj miera zavinenia je u priameho úmyslu vyššia. Preto treba konkrétnu formu zavinenia v trestnom konám" dokazovať rovnako ako iné skutočnosti.

Vo vzťahu k použitiu prísnejšej trestnej sadzby v zmysle § 219 ods. 2 písm. j) Trestného zákona treba súhlasiť s argumentáciou sťažnosti pre porušenie zákona, že už doterajším dokazovaním bolo preukázané, že obvinený za predpokladu, že je páchateľom, konal zo zistnej pohnútky v úmysle zmocniť sa bicykla poškodeného. Zo zhodných výpovedí poškodeného M. B.

i svedkýň H. Č. a V. D. vyplýva, že obvinený trhal z rúk poškodeného bicykel a ten sa tomuto konaniu intenzívne bránil. Je ústavným právom každého občana brániť svoju fyzickú integritu, osobnú slobodu i majetok. Nik nie je povinný ustupovať pred útokmi proti uvedeným objektom. Poškodený sa dokonca mohol beztrestne brániť podstatne intenzívnejšie a ak by bol spôsobil následok na zdraví obvineného, konal by zrejme v medziach nutnej obrany v zmysle § 13 Trestného zákona (prirodzene za predpokladu, že by jeho obrana nebola celkom zjavne neprimeraná útoku obvineného). To, že sa mu podarilo obvineného kopnúť, bolo v rámci uvedených medzí.

Z týchto dôvodov je pôvodný právny záver krajského súdu v súlade so zákonom, lebo nemožno súhlasiť s tvrdením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako súdu odvolacieho, že z dôvodu, že obvinený vytiahol nôž a začal bodáť poškodeného až po tom, čo ním bol dôrazne fyzicky zasiahnutý a tiež tým, že v dôsledku jeho konania nenastal nenapraviteľný následok - smrť poškodeného, nenaplnil materiálnu stránku trestného činu v zmysle § 88 Trestného zákona na to, aby mohol byť uznaný za vinného z pokusu trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1, § 219 ods. 2 písm. j) Trestného zákona.

Ako vyplýva zo zhodnotenia vyššie naznačených skutkových okolností o priebehu trestného skutku, obvinený, za predpokladu, že je páchatelom, nepochybne útočil proti poškodenému v úmysle získať majetkový prospech - chcel mu odcudziť bicykel. Na naplnenie ustanovenia § 219 ods. 2 písm. j) Trestného zákona sa nevyžaduje, aby k získaniu majetkového prospechu došlo, ale stačí preukázanie takého úmyslu. Nie je určená ani minimálna výška majetkového prospechu, ale jej skutočná výška bude mať význam pre posúdenie materiálnej podmienky uvedenej v § 88 Trestného zákona. Táto okolnosť v prejednávanom prípade pre svoju závažnosť podstatne zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť. Na jej konkrétne zhodnotenie ale treba na základe odborného vyjadrenia zistiť skutočnú majetkovú hodnotu terénneho bicykla poškodeného v čase činu. (Pokiaľ odvolací súd v tejto súvislosti argumentuje aj skutočnosťou, že nedošlo k nenapraviteľnému následku, treba znovu pripomenúť, že k záchrane života došlo len vďaka rýchlemu lekárskeму zákroku. Táto skutočnosť ale nemá žiadny vzťah k § 219 ods. 2 Trestného zákona, lebo spôsobenie smrti je zákonným znakom § 219 ods. 1 Trestného zákona.)

Ak za tohto stavu Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, podľa § 258 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove a meritórne vo veci rozhodol v zmysle § 259 ods. 3 Trestného poriadku, porušil zákon v uvedených ustanoveniach, lebo pri zákonomnom postupe bolo jeho povinnosťou so zreteľom na pochybnosti o správnosti skutko-

vých zistení zrušiť napadnutý rozsudok podľa § 258 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a podľa § 259 ods. 1 Trestného poriadku prikázať krajskému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe § 268 ods. 2 Trestného poriadku vyslovil porušenie zákona podľa výrokovej časti tohto rozsudku, podľa § 269 ods. 2 Trestného poriadku sťažnosťou napadnutý rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako súdu odvolacieho, ako aj rozsudok Krajského súdu v Prešove zrušil a tomuto krajskému súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky tak mohol postupovať, lebo o včas podanej sťažnosti pre porušenie zákona v neprospech obvineného sám rozhodol v lehote troch mesiacov od jej podania (§ 272 Trestného poriadku).

Úlohou krajského súdu bude vykonať všetky procesné úkony, ktorých vykonanie nariadil Najvyšší súd Slovenskej republiky v tomto rozsudku, pričom bude viazaný právnymi názormi, ktoré vo veci vyslovil (§ 270 ods. 4 Trestného poriadku). V prípade nového rozhodovania o treste obvinenému nebude platiť zákaz reformácie in peius, lebo zákon bol porušený aj v prospech obvineného (§ 273 Trestného poriadku).

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

27.

STANOVISKO

občianskoprávneho a správneho kolégia k niektorým otázkam právomoci súdu na rozhodovanie o odškodňovaní pracovných úrazov a chorôb z povolania.

Rozhodovanie o nárokoch na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity, o náhrade za stratu na dôchodku a o náhrade nákladov na výživu pozostalých, vzniknutých z pracovných úrazov alebo chorôb z povolania do 31. decembra 2003, patrí do právomoci súdu, aj keď nároky boli uplatnené po účinnosti zákona č. 463/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Krajský súd v Banskej Bystrici (na odvolanie navrhovateľa) uznesením z 31. januára 2005, č. k. 14 Co 15/05, **zrušil uznesenie Okresného súdu Lučenec a vec mu vrátil na ďalšie konanie.** Týmto uznesením súd prvého stupňa **pre nedostatok právomoci súdu (§ 7 ods. 1 O. s. p.)** zastavil konanie o odškodnenie pracovného úrazu (náhrady za stratu na zárobku počas práceneschopnosti za obdobie od 1. februára 1995 do 30. júna. 2003 v sume 470 150,- Sk) začaté 9. júla 2003 a postúpil vec Sociálnej poisťovni - pobočke Lučenec.

V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o sociálnom poistení“) zasiahol do právomoci súdu konať o náhrade škody vzniknutej z pracovného úrazu alebo choroby z povolania, keď ustanovením § 294 (bod 27) zrušil ustanovenia § 21 - 26, § 35 ods. 3, § 195 ods. 5, § 198 ods. 1 písm. a) až písm. c), § 199 - 213, § 214 ods. 4, § 217 ods. 3, § 219 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z. z. - Zákonníka práce. Od 1. januára 2004 súdy už nemôžu rozhodovať o nárokoch na náhradu škody vzniknutej z pracovného úrazu alebo choroby z povolania v zmysle § 198 ods. 1 písm. a) až písm. c) Zákonníka práce (zrejme v znení do 1. januára 2004). Prechodné ustanovenia tohto zákona pritom neriešia otázku, ktorý orgán má konať v prípadoch uplatnených na súde do 1. januára 2004. Zdôraznil, že prechodné ustanovenia Zákona o sociálnom poistení rozlišujú medzi nárokmi na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, o ktorých **už bolo rozhodnuté** a nárokmi, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, o ktorých **do tohto dňa nebolo právoplatne rozhodnuté.** U nárokov vzniknutých pred 1. januárom 2004 a o ktorých nebolo do tohto dňa

právoplatne rozhodnuté, sa uvádza len to, že sa o nich rozhodne podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 a za obdobie po 31. decembri 2003 podľa zákona č. 461/2003 Z. z. (§ 259, § 272 ods. 5 citovaného zákona). **Spornými teda zostávajú konania začaté na súde pred 1. januárom 2004 a ktoré k tomuto dňu neboli právoplatne skončené.** Odvolací súd, na rozdiel od súdu prvého stupňa, dospel k záveru, že takéto konanie dokončí súd. Zdôraznil pritom, že konanie sa začalo na vecne a miestne príslušnom súde, ktorý mal právomoc vo veci konať. Takéto konanie sa musí dokončiť v zmysle všeobecnej procesnej zásady vyplývajúcej z ustanovení § 360 ods. 1, § 372g, a § 372i ods. 2 O. s. p., ak otázku začatého konania na súde nerieši Zákon o sociálnom poistení. V zmysle tohto zákona Sociálna poisťovňa môže konať len o návrhoch podaných po 31. decembri 2003 (vrátane nárokov na náhradu škody vzniknutých z choroby z povolania a z pracovných úrazov pred 1. januárom 2004), lebo po tomto dni už právomoc na prejednanie a rozhodovanie týchto vecí má.

Naproti tomu Krajský súd v Banskej Bystrici (taktiež na odvolanie navrhovateľa) uznesením z 25. januára 2005, č. k. 12 Co 3/05, takéto rozhodnutie (zastavujúce uznesenie) súdu prvého stupňa (Okresného súdu Zvolen) **potvrdil**. Vyslovil názor, že ak by o nároku navrhovateľa na náhradu za stratu na zárobku (za obdobie od 1. novembra 2002 do 31. decembra 2003) mal do 31. decembra 2003 rozhodovať súd, muselo by to vyplývať z prechodných ustanovení Zákona o sociálnom poistení, prípadne z Občianskeho poriadku alebo zo Zákonníka práce. Keďže zo žiadneho zo spomenutých zákonov nevyplýva, ktorý orgán má pokračovať v konaniach začatých na súde, ktorý svoju právomoc na prejednanie a rozhodnutie o takomto nároku stratil, platí všeobecná zásada o tom, že nové predpisy sa uplatnia, aj keď právne vzťahy, ktoré sú predmetom konania, sa posudzujú podľa doterajšieho práva. Zákon o sociálnom poistení neumožňuje, aby od 1. januára 2004 o týchto nárokoch rozhodoval súd. Ustanovenia § 259 až 272 majú spoločný nadpis „Nároky na dávky vzniknuté pred 1. januárom 2004, avšak upravujú len hmotnoprávny aspekt sporu. Pokiaľ by zákonodarca mal zámer upraviť aj procesnoprávne hľadisko, bol by to v právnej úprave aj náležité vyjadril.

So zreteľom na nejednotnosť rozhodovania súdov v otázke, do právomoci ktorého orgánu patrí rozhodovanie o nárokoch vyplývajúcich z pracovného úrazu a choroby z povolania po prijatí Zákona o sociálnom poistení, najmä so zreteľom na jeho prechodné ustanovenia § 249 až 293 a tiež aj na jeho zrušujúce ustanovenie § 294 bod 27, Krajský súd v Banskej Bystrici listom z 24. januára 2005 požiadal o zaujatie stanoviska k nej.

Následne na to **predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky** podľa § 21 ods. 3 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov navrhol občianskoprávnemu kolégiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, aby zaujalo stanovisko k zjednoteniu výkladu vyššie uvedených prechodných a zrušujúcich ustanovení Zákona o sociálnom poistení [§ 22 ods. 1 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z.].

Keďže k výkladovým rozdielnostiam, resp. k nejednotnosti v riešení predloženej právnej otázky právomoci došlo aj v právoplatných rozhodnutiach občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, k návrhu predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa pripojila aj **predsedníčka tohto kolégia** a tiež ho požiadala o zaujatie stanoviska k zjednoteniu výkladu vyššie uvedených prechodných a zrušujúcich ustanovení Zákona o sociálnom poistení [§ 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z.].

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 31. mája 2005, sp. zn. 1 Cdo 18/2005, zrušil uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 9. novembra 2004, sp. zn. 13 Co 237/2004, ktorým tento súd zrušil vyhovujúci rozsudok súdu prvého stupňa (Okresného súdu Žiar nad Hronom zo 4. mája 2004, č. k. 9 C 723/02 - 63), konanie zastavil a vec postúpil Sociálnej poisťovni - Ústrediu Bratislava na ďalšie konanie.

Na rozdiel od odvolacieho súdu dospel k záveru, že vo veciach nárokov na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania uplatnených (a tiež aj vzniknutých) do 1. januára 2004, je daná právomoc súdu. Z tejto právomoci (po zohľadnení ustanovenia § 272 ods. 5, ods. 6 Zákona o sociálnej poisťovni) je vyňatý nárok na náhradu za stratu na zárobok po skončení pracovnej neschopnosti alebo po uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity a nárok na náhradu nákladov na výživu pozostalých za obdobie po 31. decembri 2003, lebo tieto nároky sa od 1. januára 2004 zo zákona považujú za úrazovú rentu (§ 272 ods. 3 citovaného zákona), resp. za pozostalostnú úrazovú rentu (§ 272 ods. 4 citovaného zákona), o ktorých v súlade s ustanovením § 172 ods. 2, ods. 3 citovaného zákona rozhoduje Sociálna poisťovňa. Právomoc Sociálnej poisťovne nie je daná ani na rozhodovanie o nárokoch na náhradu za stratu na zárobok po skončení pracovnej neschopnosti alebo po uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity, na náhradu za stratu na dôchodku a na náhradu nákladov na výživu pozostalých, o ktorých treba rozhodnúť podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 (§ 272 ods. 5, ods. 6 citovaného zákona); o týchto nárokoch totiž rozhodoval vždy súd ako o spore z pracovného vzťahu (§ 7 ods. 1 O. s. p.), ale v zmysle

novej právnej úpravy o nich už nerozhoduje. Keďže rozhodnúť o nároku žalobcu na náhradu za stratu na zárobku (z titulu pracovného úrazu za obdobie od 1. apríla 2000 do 31. decembra 2003) je daná právomoc súdu, odvolací súd svojím rozhodnutím nesprávne zrušil rozhodnutie súdxi prvého stupňa a konanie vo veci zastavil. Týmto postupom odvolací súd odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) O. s. p.]. Ne prejednaní e predmetnej veci by v konečnom dôsledku mohlo byť považované za odmietnutie spravodlivosti (*denegatio iustitiae*). Čo je v rozpore s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ďalším rozhodnutím (rozsudkom, správne malo byť uznesenie - 243b ods. 3 O. s. p.) z 26. januára 2006, sp. zn. 4 Cdo 183/2005, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 19. mája 2005, sp. zn. 11 Co 331/04, a rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves z 30. augusta 2004, č. k. 2 C 28/03 - 77 (okrem výroku o čiastočnom zastavení konania), zrušil a konanie zastavil a po právoplatnosti rozhodnutia vec postúpil Ústrediu Sociálnej poisťovne so sídlom v Bratislave a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania.

Hoci predmetom konania vo vyššie uvedenej veci bol nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti za obdobie od 1. augusta 2002 do 31. decembra 2003 a určenie výšky tejto náhrady k 31. decembru 2003, Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že právomoc súdu v zmysle ustanovenia § 7 ods. 1 O. s. p. bola daná iba do účinnosti zákona č. 461/2003 Z. z., t. j. do 1. januára 2004. Týmto zákonom sa zákonné poistenie zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania nahradilo úrazovým poistením (§ 294 bod 16 citovaného zákona), zostatok finančných prostriedkov základného fondu zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania je od tohto termínu príjmom základného fondu úrazového poistenia zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania vzniknutého pred 1. januárom 2004 a úrazové poistenie bolo upravené ako súčasť systému sociálneho poistenia. Nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia zamestnávateľa má jeho zamestnanec (§ 17 ods. 1 citovaného zákona), poistné na úrazové poistenie platí zamestnávateľ (§ 128 ods. 8 citovaného zákona) a bol nahradený dovtedajší systém odškodňovania pracovných úrazov a chorôb z povolania systémom úrazového poistenia. Pokiaľ sa v zmysle § 2 písm. c) citovaného zákona za pracovný úraz alebo chorobu z povolania považuje aj pracovný úraz alebo choroba z povolania uznané podľa právnych predpisov účinných pred 1. januárom 2004, potom úrazové poistenie je poistením aj pre prípad poškodenia zdravia alebo úmr-

tia v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania uznaných podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004. Za takéto dávky treba považovať aj plnenia vyplývajúce z týchto nárokov, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, o ktorých nebolo do tohto dňa právoplatne rozhodnuté a podľa § 259 ods. 1 sa o nich má rozhodnúť podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003. Zákon o sociálnom poistení považoval senát 4 Cdo nielen za hmotnoprávny predpis (upravujúci rozsah sociálneho poistenia), ale aj za predpis procesnoprávny upravujúci konanie vo veciach úrazového poistenia. Vychádzajúc z účelu Zákona o sociálnom poistení a z jeho princípov vyvodil, že subjektom, v právomoci ktorého je rozhodovanie o nárokoch na náhradu škody, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, je Sociálna poisťovňa s možnosťou preskúmania jej rozhodnutí v správnom súdnictve. Zdôraznil, že Sociálnu poisťovňu nemožno považovať za právnu nástupkyňu zamestnávateľov. Dňom 1. januára 2004 prestala existovať právomoc súdov na rozhodovanie o uplatnenom nároku na náhradu škody z pracovného úrazu (o nároku na náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti, vrátane určenia jej výšky). Pokiaľ sudy nižších stupňov v predmetnej veci rozhodli, urobili tak vo veci, ktorá nepatrí do ich právomoci; bolo preto treba rozhodnúť tak, ako je uvedené vo výroku rozhodnutia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 29 apríla 2005, sp. zn. 4 Rks 1/05, o negatívnom kompetenčnom konflikte medzi Sociálnou poisťovňou a súdom rozhodol tak, že prejednanie a rozhodnutie veci, predmetom ktorej je nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti žalobcu za obdobie od januára do mája 2002, patrí do právomoci Okresného súdu Žiar nad Hronom. Poukázal pritom na ustanovenia § 201 ods. 1 v znení účinnom do 1. januára 2004, ako aj v znení účinnom od tohto termínu, na ustanovenia § 272 ods. 1 Zákona o sociálnom poistení, § 205d ods. 1 zákona č. 65/1965 Zb. (Zákoník práce v znení účinnom od 26. novembra 1993 do 31. marca 2002), na článok III zákona č. 275/1993 Z. z., na ustanovenia § 272 ods. 3, ods. 5 Zákona o sociálnom poistení a vyvodil, že na prejednanie a rozhodnutie predmetnej veci je daná právomoc súdu. Uviedol, že ak sa v ustanovení § 272 ods. 5 tohto zákona hovorí, že sa „rozhodne“, neznamená to bez ďalšieho, že o nároku na túto náhradu má rozhodnúť Sociálna poisťovňa; jej právomoc rozhodovať v prvom stupni o úrazovej rente je daná až od 1. januára 2004 [§ 88 v spojení s § 179 ods. 1 písm. a) bodu 1 zákona č. 461/2003 Z. z.].

So zreteľom na skutočnosť, že vyššie **uvedená otázka sa týka aj rozhodovacej činnosti správneho kolégia**, bola predmetom spoločného zasadania občianskoprávneho a správneho kolégia Najvyššieho súdu Sloven-

skej republiky. Uvedené kolégia na spoločnom zasadnutí na základe nasledujúcich úvah zaujali už uvedené

stanovisko.;

V občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejedávajú a nerozhodujú o nich iné orgány (§ 7 ods. 1 O. s. p.)- Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje osobitný zákon (§ 7 ods. 3 O. s. p.). Ak vec nespadá do právomoci súdov, alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu (§ 104 ods. 1, druhá veta pred bodkočiarkou O. s. p.).

Nároky zamestnanca vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania (pokiaľ boli medzi účastníkmi pracovnoprávneho vzťahu sporné) prejednávali a rozhodovali o nich súdy ako o spore, ktorý vyplýva z pracovného vzťahu (§ 7 ods. 1 O. s. p.). Išlo o nároky na náhradu **za stratu na zárobku alebo stratu na dôchodku** (počas práceneschopností a po skončení práceneschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity), **za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia**, účelne vynaložené **náklady spojené s liečením a vecnú škodu** [§ 198 ods. 1 písm. a) až d) zákona č. 311/2001 Zákonníka práce v znení účinnom do 1. januára 2004].

Zákon o sociálnom poistení však priniesol rozličné zmeny, ktoré vo svojej podstate zasiahli aj do právomoci súdu v týchto veciach. Z bodu 27 ustanovenia § 294 citovaného zákona je zrejmé, že (okrem iného) bolo zrušené ustanovenie § 198 ods. 1 písm. a) až c) Zákonníka práce (zákon č. 311/2001 Z. z.) a tiež aj jeho ustanovenia § 199 až 213, takže jediným nárokom upraveným v Zákonníku práce z titulu pracovného úrazu alebo choroby z povolania zostala len vecná škoda a ostatné nároky sú upravené v Zákone o sociálnom poistení, pričom nároku za stratu na zárobku alebo stratu na dôchodku zodpovedajú nároky na **úrazový príplatok** (§ 85 a n. asi. Zákona o sociálnom poistení), resp. nárok **na úrazový rentu** (88 a n. asi. Zákona o sociálnom poistení), nároku na náhradu nákladov na výživu pozostalých (§ 204 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce v znení účinnom do 1. januára 2004] zase zodpovedná nárok na **pozostalostnú úrazovú rentu** (§ 92 a nasl. Zákona o sociálnom poistení) a podobne.

Od účinnosti novej právnej úpravy, t. j. od 1. januára 2004 o uvedených nárokoch (ako aj o ďalších úrazových dávkach uvedených vo štvrtej hlave Zákona o sociálnom poistení rozhoduje Sociálna poisťovňa; jej príslušnosť na prejednanie a rozhodovanie v týchto veciach jednoznačne vyplýva z ustanovenia § 177 Zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého na konanie vo veciach sociálneho poistenia sú vecne príslušné organizačné zložky Sociálnej poisťovne. Ide o konanie **vo veciach dávkových** v zmysle ustanovenia § 172 ods. 3 písm. a) Zákona o sociálnom poistení.

Právomoc Sociálnej poisťovne však nie je daná vo veciach nárokov na zvýšenie bodového hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia v zmysle zákona č. 437/2004 Z. z., lebo z tejto osobitnej právnej úpravy vyplýva, že o **týchto nárokoch rozhoduje súd** (§ 5 ods. 5 citovaného zákona).

Právomoc Sociálnej poisťovne nie je daná ani na rozhodovanie o nárokoch na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity, na náhradu za stratu na dôchodku a na náhradu nákladov na výživu pozostalých, o ktorých treba rozhodnúť podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 (§ 272 ods. 5, ods. 6 Zákona o sociálnom poistení), lebo o týchto nárokoch rozhodoval vždy súd ako o spore z pracovného vzťahu (§ 7 ods. 1 O. s. p.).

V zmysle novej právnej úpravy sa o týchto nárokoch už nerozhoduje, resp. právna úprava ich už neoznačuje ako odškodniteľný nárok; namiesto nich prichádzajú do úvahy príslušné vyššie uvedené renty. Podmienky na priznanie príslušných rent sú iné v porovnaní s náhradami za stratu na zárobku a v konečnom dôsledku ani výška renty sa nerovná príslušnej náhrade za stratu na zárobku (renta je spravidla nižšia). Za týchto okolností by názor, podľa ktorého príslušnosť súdu vo veciach nárokov na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania uplatnených na súde do účinnosti Zákona o sociálnom poistení nie je daná, v konečnom dôsledku znamenal odmietnutie spravodlivosti (*denegatio iustitiae*), čo je v rozpore s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Na to, aby bolo možné takto začaté konanie na súde v zmysle § 103 v spojení s § 104 ods. 1 O. s. p. zastaviť a vec postúpiť Sociálnej poisťovni, muselo by byť v Zákone o sociálnom poistení ustanovené, že Sociálna poisťovňa rozhoduje nielen o nárokoch, ktoré vznikli podľa tohto zákona, teda Zákona o sociálnom poistení, t. j., ktoré vznikli od 1. januára 2004, ale aj o nárokoch, ktoré vznikli skôr, za podmienky, že o nich nebolo do nadobudnutia účinnosti citovaného zákona právoplatne rozhodnuté. Takéto ustanovenie sa však v citovanom zákone nenachádza. Taktiež by mohol súd

postúpiť návrh, resp. celý spis Sociálnej poisťovni, ak by mu takúto povinnosť ukladalo prechodné ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku. Takéto ustanovenie sa však v O. s. p. nenachádza. V zmysle či. 2 ods. 2 ústavy môžu štátne orgány - teda aj súd, konať len na základe ústavy, v jej medziach, v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ak preto žiadny zákon neustanovil, že o nárokoch, ktoré vznikli do 31. decembra 2003 (ak o nich nebolo právoplatne rozhodnuté), má konať Sociálna poisťovňa (čo by bola výnimka zo všeobecnej právomoci súdu v pracovnoprávných vzťahoch zakotvená v § 7 ods. 1 O. s. p. in fine), muBÍ konanie začaté na súde dokončiť súd,

Dôsledkom vyššie uvedených skutočností je ďalší záver spočívajúci v tom, že vo veciach nárokov na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania uplatnených na súde (a teda aj vzniknutých) do 1. januára 2004 je daná právomoc súdu. Z tejto právomoci je (po zohľadnení § 272 ods. 5, ods. 6 Zákona o sociálnom poistení) vyňatý nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity a nárok na náhradu nákladov na výživu pozostalých (u obidvoch nárokov) za obdobie **po 31. decembri 2003**, lebo tieto nároky sa od 1. januára 2004 **zo zákona** považujú za úrazovú rentu (§ 272 ods. 3 Zákona o sociálnom poistení), resp. za pozostalostnú úrazovú rentu (§ 272 ods. 4 Zákona o sociálnom poistení), o ktorých v súlade § 172 ods. 2, ods. 3 písm. a) citovaného zákona rozhoduje Sociálna poisťovňa.

28.

ROZHODNUTIE

Skutočnosť, že vrátenie daňových preplatkov je upravené v ustanovení § 63 zákona č. 511/1992 Zb., nevylučuje aplikáciu zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo nesprávnym úradným postupom v daňovom konaní.

Nárok na vrátenie preplatku podľa ustanovenia § 63 zákona č. 511/1992 Zb. (o ktorom rozhoduje správny orgán) nemožno zamieňať s nárokom na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. (o ktorom rozhoduje súd); uplatnenie jedného z uvedených nárokov nevylučuje uplatnenie aj druhého z nich.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2005,
sp. zn. 1 Cdo 16/2005)

Okresný súd Prievidza rozsudkom z 31. marca 2003, č. k. 7 C 304/2001-134, zaviazal žalovanú zaplatiť žalobkyni 855 245,70 Sk istiny so 17,6 % úrokom z omeškania ročne z dlžnej sumy od 12. decembra 2000 do zaplatenia, na účet JUDr. R. S. trovy konania žalobkyne 3 936,- Sk a na účet JUDr. J. R. trovy konania žalobkyne 9 028,- Sk. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalovaná zodpovedá v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. za škodu, ktorá bola žalobkyni spôsobená nezákonným rozhodnutím Daňového úradu Prievidza zo dňa 18. júla 1996, č. 675/220/23153/Hrd. Z ustanovenia § 1 uvedeného zákona vyvodil, že toto sa nevzťahuje len na tie konania, v ktorých sa postupuje podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní. Dospel k záveru, že ak z ustanovenia § 101 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 511/1992 Zb.“) vyplýva, že na daňové konanie sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, nie je možné z toho vyvodiť, že nejde o správne konanie. Poukázal na tú skutočnosť, že daňové konanie, v ktorom sa rozhoduje o právach a povinnostiach daňových subjektov, je osobitným druhom správneho konania, v ktorom sa postupuje podľa osobitného právneho predpisu, ktorým je zákon č. 511/1992 Zb. Konštatoval, že žalobkyňa nemohla v dôsledku nezákonného rozhodnutia, ktoré bolo Najvyšším súdom Slovenskej republiky zrušené, nakladať so sumou 2 069 768,- Sk v dobe od

25. júla 1996 do 14. decembra 1998 z dôvodu, že túto sumu musela zaplatiť Daňovému úradu Prievidza na základe platobného výmeru ako daňový nedoplatok. Pri svojom rozhodovaní vychádzal z toho, že keby nebolo vydané označené nezákonné rozhodnutie, žalobkyňa mohla získať úžitky zo svojho vlastníctva v zmysle § 123 Občianskeho zákonníka, ktorými sú pri účtoch v peňažných ústavoch úroky z vkladov. Žalobkyňa mala v žalovanom období vedený bankový účet v ING BANK a za rozhodné obdobie by vložením sumy 2 069 768,- Sk získala sumu 855 245,70 Sk. Žalobkyňou uplatnenú sumu 206 977,- Sk odmeny audítorovi za vypracovanie stanoviska nepovažoval súd prvého stupňa za škodu, za ktorú by zodpovedala žalovaná, a preto žalobu v tejto časti zamietol. Keďže žalovaná sa so svojím plnením dostala do omeškania, priznal žalobkyni 17,6 % úrok z omeškania z prisúdenej sumy od 12. decembra 2000 až do zaplatenia. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Trenčíne na odvolanie žalovanej rozsudkom z 21. októbra 2004, sp. zn. 19 Co 165/03, rozsudok okresného súdu vo výroku o povinnosti zaplatiť úroky z omeškania zmenil tak, že žalovanú zaviazal zaplatiť žalobkyni 15,5 % úrok z omeškania zo sumy 855 245,70 Sk od 16. januára 2002 do zaplatenia. Vo zvyšujúcej časti rozsudok okresného súdu potvrdil. Proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie na otázku, či právna úprava podľa § 63 ods. 5, 6 zákona č. 511/1992 Zb. vylučuje aplikáciu zákona Č. 58/1969 Zb. v súvislosti s nárokmi, ktoré v dôsledku preplatku na dani vznikli po zrušení platobného výmeru daňového úradu. Odvolací súd poukázal na to, že právne vzťahy, ktoré vznikajú v súvislosti s daňovými preplatkami, upravuje § 63 zákona č. 511/1992 Zb., kde sa aj stanovuje spôsob použitia preplatku. Len v prípade, ak preplatok nemožno stanoveným spôsobom použiť, správca dane ho na žiadosť daňového subjektu vráti. Ak vznik preplatku zapríčini správca dane a ak ho nemožno použiť stanoveným spôsobom, vráti preplatok bez žiadosti do 15 dní od jeho zistenia. Ak správca dane vráti preplatok po lehote, je povinný zaplatiť daňovému subjektu úrok vo výške 3-násobku základnej úrokovej sadzby Národnej banky Slovenska platnej v posledný deň lehoty, v ktorej mala byť suma preplatku podľa tohto zákona vrátená. Konštatoval, že v zmysle tejto právnej úpravy správca dane žalobkyni vrátil daňový preplatok a svojím rozhodnutím mu priznal úrok za dobu zadržania preplatku, ktorým postupom boli možnosti správcu dane vyčerpané. Pokiaľ však v súvislosti s nezákonným rozhodnutím o daňovej povinnosti vznikla daňovému subjektu škoda, nie je podľa názoru odvolacieho súdu vylúčený postup podľa zákona č. 58/1969 Zb. Z dôvodu, že nezákonné rozhodnutie Daňového úradu v Prievidzi, ktorým bola žalobkyni predpísaná povinnosť zaplatiť daň zo mzdy 2 069 768,- Sk, bolo Najvyšším súdom Slo-

venskej republiky zrušené, v súlade s právnym názorom súdu prvého stupňa ustálil, že žalovaná s poukazom na ustanovenie § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. zodpovedá za škodu spôsobenú týmto nezákonným rozhodnutím, ktoré v správnom konaní vydal štátny orgán. Na rozdiel od prvostupňového súdu považoval však za výzvu na zaplatenie dlžnej sumy až žalobu žalobkyne, ktorej dorúčením dňa 15. januára 2002 sa žalovaná dostala do omeškania. Preto zmenil výrok o povinnosti žalovanej zaplatiť úroky z omeškania a zaviazal ju zaplatiť žalobkyni 15,5 % úrok z omeškania zo sumy 855 245,70 Sk od 16. januára 2002 do zaplatenia (§ 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z.). Vo zvyšujúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny v zmysle § 219 O. s. p. potvrdil. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. Proti svojmu rozsudku pripustil v zmysle § 238 ods. 3 písm. a) O. s. p. dovolanie na otázku, špecifikovanú vo výroku svojho rozhodnutia, keďže ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ktorého problematika nie je judikatúrou jednoznačne riešená.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala s poukazom na ustanovenie § 238 ods. 3 písm. a) O. s. p. dovolanie žalovaná, ktorá ho navrhla zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Poukázala na to, že za oneskorené vrátenie preplatku stanovuje zákon (§ 63 ods. 6 zákona č. 511/1992 Zb.) priamo sankcie, a to povinnosť platiť úrok pre správcu dane. Preto mala žalobkyňa úrok z omeškania za oneskorené vrátenie preplatku uplatniť voči príslušnému daňovému úradu.

Žalobkyňa navrhla dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietnuť. Rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za vecne správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom [§ 238 ods. 3 písm. a) O. s. p.], bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

V danom prípade je dovolanie prípustné podľa § 238 ods. 3 písm. a) O. s. p., t. j. len preto, že jeho prípustnosť vyslovil vo svojom potvrdzujúcom rozsudku odvolací súd.

Pred samotným posúdením správnosti napadnutého rozsudku krajského súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti treba uviesť, že vyslovením prípustnosti dovolania v zmysle § 238 ods. 3 písm. a) O. s. p. vymedzuje odvolací súd zároveň aj právnu otázku zásadného významu, pre vyriešenie ktorej v dovolacom konaní vytvoril priestor. Dovolanie v takomto prípade, okrem väd naplňujúcich znaky dovolacích dôvodov podľa § 241 ods. 2 písm. a) a b) O. s. p., môže byť odôvodnené výlučne len nesprávnym právnym názorom zaujatým v napadnutom rozhodnutí, a to práve v tej právnej otázke, ktorá viedla k prípustnosti dovolania. Dovolací súd sa potom obmedzuje len na dôvody dovolania, ktoré spadajú do rámca pripusteného dovolacieho dôvodu [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.].

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný tak rozsahom dovolania, ako aj uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho obsahového vymedzenia. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O. s. p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenie § 237 O. s. p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a) až g) tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však nebola dovolacím súdom v konaní zistená a dovolateľka ani vo svojom dovolaní nenamietala, že by v konaní k uvedeným vadám došlo.

Keďže dovolateľka je oprávnená napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému bola prípustnosť dovolania založená výrokom odvolacieho súdu len z dôvodu uvedeného v ustanovení § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p., preskúmal dovolací súd napadnutý rozsudok len z hľadísk tohto uplatneného dovolacieho dôvodu.

Odvolací súd pripustil vo výroku svojho rozsudku dovolanie z dôvodu, že za otázku zásadného právneho významu považoval to, či právna úprava podľa § 63 ods. 5, 6 zákona č. 511/1992 Zb. vylučuje aplikáciu zákona č. 58/1969 Zb. v súvislosti s nárokmi, ktoré v dôsledku preplatku na dani vznikli po zrušení platobného výmeru daňového úradu.

Nesprávnym právnym posúdením veci je v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil. O takýto prípad však v prejednávanej veci nejde.

Z ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 511/1992 Zb. vyplýva, že tento zákon upravuje správu daní.

Podľa § 63 ods. 5 uvedeného zákona ak nepožiada daňový subjekt, ktorého daňová povinnosť už úplne zanikla, o vrátenie daňového preplatku do troch rokov od konca roku, v ktorom nadobudol právoplatnosť posledný platobný výmer na daň, na ktorej je preplatok, nárok na vrátenie preplatku zaniká.

Ak vznik preplatku zapríčini správca dane a ak ho nemožno použiť podľa odsekov 2 a 3, vráti preplatok bez žiadosti do 15 dní od jeho zistenia. Ak správca dane vráti preplatok po lehote, je povinný zaplatiť daňovému subjektu úrok vo výške trojnásobku základnej úrokovej sadzby Národnej banky Slovenska platnej v posledný deň lehoty, v ktorej mala byť suma preplatku podľa tohto zákona vrátená, pričom úrok sa vypočíta zo sumy preplatku < a počtu dní jeho zadržania. Tento postup sa vzťahuje aj na oneskorené vrátenie preplatku podľa odseku 4 (§ 63 ods. 6 zákona č. 511/1992 Zb.

Z ustanovenia § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2004, a ktorým bol zrušený zákon č. 58/1969 Zb. vyplýva, že zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi.

Doterajšími predpismi je predovšetkým zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. štát zodpovedal za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie (ďalej len „štátny orgán“). Štát zodpovedal taktiež za škodu spôsobe-

nú nezákonným rozhodnutím orgánu spoločenskej organizácie vydaným pri plnení úloh štátneho orgánu, ktoré na túto organizáciu prešli.

Právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím mali tí, ktorí boli účastníkmi konania a boli poškodení nezákonným rozhodnutím vydaným v tomto konaní (§ 2 zákona č. 58/1969 Zb.).

Z ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. vyplývalo, že nárok na náhradu škody nemožno uplatniť, dokiaľ právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, pre nezákonnosť nezrušil príslušný orgán. Rozhodnutím tohto orgánu bol súd rozhodujúci o náhrade škody viazaný,

Zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím podľa § 1 až § 17 zákona (špecifickou súčasťou bola zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím o väzbe a treste) bola objektívnou zodpovednosťou štátu (bez ohľadu na zavinenie), ktorej sa nebolo možné zbaviť a ktorá bola založená na súčasnom splnení troch podmienok a to:

- a) nezákonné rozhodnutie,
- b) vznik škody,
- c) príčinná súvislosť medzi vydaním nezákonného rozhodnutia a vznikom škody.

Prvotnou podmienkou bola teda existencia rozhodnutia, ktorým v konkrétnej veci štátny orgán aplikoval všeobecné pravidlo právnej normy na ním prejednávaný prípad a rozhodoval tak o právach a povinnostiach individuálnych subjektov. Podľa § 4 zákona bolo nevyhnutnou podmienkou zodpovednosti štátu, aby právoplatné alebo bez ohľadu na právoplatnosť vykonateľné rozhodnutie bolo ako nezákonné zrušené alebo zmenené. O vzťah príčinnej súvislosti išlo vtedy, ak škoda vznikla následkom nezákonného rozhodnutia, t. j. vtedy, ak nezákonné rozhodnutie a škoda boli vo vzájomnom pomere príčiny a následku a ak bolo preukázané, že ak by nebolo nezákonného rozhodnutia, ku škode by nebolo bývalo došlo.

Z uvedeného možno vyvodiť, že právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým bolo nezákonné rozhodnutie zrušené, vzniklo poškodenému právo na náhradu škody, ktorá mu bola týmto rozhodnutím spôsobená, t. j. vzniklo mu právo na plnenie.

Zodpovednosť štátu za nezákonný alebo nesprávny postup výkonu štátnej moci, ktorý má za následok škodu, je občianskoprávny vzťah. Zákon č. 58/1969 Zb. bol vo vzťahu k Občianskemu zákonníku zákonom špeciálnym, preto pokiaľ tento špeciálny zákon neobsahoval sám vlastnú úpravu, právne vzťahy sa riadili Občianskym zákonníkom (§ 20 zákona č. 58/1969 Zb.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že ako súd prvého stupňa, tak aj odvolací súd venovali otázke posúdenia právnej úpravy obsiahnutej v ustanovení § 6 ods. 5, 6 zákona č. 511/1992 Zb. a ich vzťahu k zákonu č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo nesprávnym úradným postupom náležitú pozornosť a na jej vyriešenie vykonali v potrebnom rozsahu dokazovanie, ktoré aj riadne vyhodnotili a svoje dôvody vedúce k záveru o tom, že právna úprava obsiahnutá v ustanovení § 63 ods. 4, 5 zákona č. 511/1992 Zb. nevyučuje aplikáciu zákona č. 58/1969 Zb., aj podrobne v súlade s uvedenými zákonnými ustanoveniami odôvodnili. S ich závermi sa dovolací súd v celom rozsahu stotožňuje a v podrobnostiach na ne odkazuje.

Jednou zo základných zásad daňového konania je zásada zákonnosti. Táto vyplýva z ustanovenia § 2 ods. 1 zákona č. 511/1992 Zb., v zmysle ktorého sa v daňovom konaní postupuje v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, chránia sa záujmy štátu a obcí a dbá sa pritom na zachovávanie práv a právom chránených záujmov daňových subjektov a ostatných osôb zúčastnených v daňovom konaní. Daňové orgány môžu pri vyrubení dane aplikovať iba právne prostriedky, ktoré priamo ustanovuje zákon, alebo ktoré uplatnia daňové orgány v rámci svojho oprávnenia vyplývajúceho zo zákona. Povinnosťou daňových orgánov v daňovom konaní je teda dodržiavať všeobecne záväzné právne predpisy, a to ako hmotnoprávne, tak aj procesnoprávne, ktoré boli uverejnené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Záujmu zachovania právnej istoty ako imanentnej súčasť právneho štátu podľa čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky nezodpovedá taký stav, ktorý by orgánu štátu umožňoval konať podľa vlastnej úvahy a z vlastného rozhodnutia aj nad rámec zákona, ako aj iným ako zákonom ustanoveným postupom.

V tejto súvislosti treba uviesť, že úlohou súdu v správnom súdnictve nie je nahradzovať činnosť správnych orgánov, ale len preskúmať zákonnosť rozhodnutí správnych orgánov, teda to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených žalobou rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy.

Aj podľa záveru dovolacieho súdu tým, že zákonodarca v ustanovení § 63 ods. 5, 6 zákona č. 511/1992 Zb. upravil problematiku vrátenia daňových preplatkov a úroku, nedošlo k vylúčeniu aplikácie zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo nesprávnym úradným postupom v daňovom konaní.

Treba poukázať aj na skutočnosť, že o vrátení preplatku a úroku v zmysle § 63 zákona č. 511/1992 Zb. rozhoduje správny orgán, prípadne súd

v správnom konaní, kým zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím štátu je vzťahom občianskoprávnym. Ide o dva rozdielne nároky, ktoré nemožno zamieňať, pri ktorých uplatnenie jedného nároku (nárok na vrátenie daňového preplatku a úrok) nevyklučuje v prípade splnenia zákonných podmienok uplatnenie nároku druhého, t. j. zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu.

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že odvolací súd v tejto veci rozhodol správne, ak rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správny potvrdil. Keďže neboli zistené ani vady konania uvedené v § 237 O. s. p. dovolací súd dovolanie žalovanej smerujúce proti vecne správne rozsudku odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol. Ostatnými ako právnymi, tak i skutkovými námietkami uvedenými žalovanou v dovolaní sa dovolací súd nemohol zaoberať a v tomto smere rozsudok odvolacieho súdu preskúmať, nakoľko rozsah preskúmania mal vymedzený odvolacím súdom pripusteným dovolaním v konkrétnej právnej otázke.

V dovolacom konaní úspešnej žalobkyni vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovanej, ktorá v ňom úspech nemala (§ 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky jej preto priznal náhradu trov dovolacieho konania, ktoré predstavujú trovy právneho zastúpenia v dovolacom konaní. Tieto trovy pozostávajú z jedného úkonu za vyjadrenie k dovolaniu podľa § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 2. z. vo výške tarifnej odmeny 13 650,- Sk a režijného paušálu 150,- Sk, spolu 13 800,-Sk.

29.

ROZHODNUTIE

Zo žiadneho ustanovenia zákona o konkurze a vyrovnaní alebo iného zákona nevyplýva, že konanie o incidenčnej žalobe je obchodnou vecou. Toto konanie nie je ani pokračovaním konkurzného konania. Ide o konanie sui generis, na ktoré sa ustanovenia zákona o konkurze a vyrovnaní nevzťahujú.

Pre vyrubenie súdneho poplatku za žalobu je rozhodujúce, z akého právneho vzťahu uplatňovaná pohľadávka vznikla.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2004, sp. zn. Obdo V 23/2003)

Žalobou došliu súdu prvého stupňa dňa 12. júla 2002 žalobca sa domáhal, aby súd určil, že jeho konkurzná pohľadávka vo výške 4 766,- Sk je zistená v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 46-24K 78/98 proti úpadcovi P. d. K. v likvidácii, K., ako pohľadávka proti podstate. Na zdôvodnenie žaloby uviedol, že na základe poverení na vykonanie exekúcie vykonával exekúciu voči povinnému - úpadcovi P. d. K. v likvidácii, K. Krajský súd v B. B. dňa 27. januára 1999 vyhlásil uznesením č. 6K 87/00 konkurz na majetok povinného. Tým sa v súlade s § 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o konkurze a vyrovnaní“) exekučné konanie prerušilo. Žalobca si v súlade s § 20 Zákona o konkurze a vyrovnaní prihlásil svoju pohľadávku - trovy exekučného konania. Správca konkurznej podstaty poprel pohľadávku žalobcu vo výške 4 766,- Sk v celom rozsahu a zaradil ju do iného poradia.

Na prieskumnom pojednávaní táto pohľadávka bola zaradená medzi popreté pohľadávky a žalobca bol odkázaný na to, aby si svoj nárok uplatnil v zákonnej lehote na príslušnom súde. Keďže súdny exekútor je povinný trovy exekúcie od povinného si vymôcť, čo v rámci prerušeného exekučného konania nie je možné, svoje nároky si uplatňuje podanou žalobou.

Krajský súd v B. B. dňa 17. júna 2002 podľa položky 2 písm. b) Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za podanú incidenčnú žalobu v lehote 10 dní v sume 3 000,- Sk. Zároveň ho poučil, že ak v urče-

nej lehote nebude poplatok zaplatený, súd konanie zastaví (§ 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch).

Podaním z 25. júla 2002 (č.l. 15) žalobca požiadal krajský súd o opravu rozhodnutia o súdnom poplatku (§ 12 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch). Namietal, že predmetná vec nie je obchodnou vecou, nakoľko nejde o záväzkový vzťah vymedzený v § 261 ods. 3 Obchodného zákonníka a nejde ani o záväzkový vzťah medzi podnikateľmi. Súdny exekútor nie je podnikateľom, keďže nevyhnutné pojmové znaky podnikania, ako je sústavnosť, samostatnosť a účel, ktorým je dosiahnutie zisku, absentujú a činnosť súdneho exekútora nespĺňa charakter typického slobodného komerčnoprávneho vzťahu charakteristického pre podnikanie v zmysle Obchodného zákonníka. Preto vec patrí pod položku 1 písm. b) Sadzobníka súdnych poplatkov.

Krajský súd listom z 1. augusta 2002 žalobcovi oznámil, že jeho žiadosti nevyhovuje. Uviedol, že incidenčná žaloba obchodnou vecou nie je preto, lebo žalobca je podnikateľ, ale preto, že je vyvolaná konkurzom, pričom v zmysle § 23 ods. 2 Zákona o konkurze a vyrovnaní na jej prejednanie je príslušný súd, ktorý vyhlásil konkurz. Obchodnou vecou nie je s ohľadom na účastníkov, ale s ohľadom na jej charakter. Žalobcu poučil, že ak v lehote 5 dní súdny poplatok nezaplatí, súd konanie zastaví.

Krajský súd v B. B. uznesením z 22. augusta 2002, č. k. 54 Cbi 205/2002-24, konanie zastavil a rozhodol o náhrade trov konania. V odôvodnení uznesenia uviedol, že žalobca v súdom určenej lehote súdny poplatok nezaplatil, a preto podľa § 10 ods. 1, 2 zákona o súdnych poplatkoch konanie zastavil.

Na odvolanie žalobcu Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 20. novembra 2002, č. k. 6 Obo 254/02-45, uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že incidenčná žaloba podaná žalobcom nie je obchodnou vecou preto, že by žalobca bol podnikateľom, ale preto, že predmetný spor bol vyvolaný konkurzom, pričom poukázal aj na znenie ustanovenia § 23 ods. 2 Zákona o konkurze a vyrovnaní.

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca a navrhol ho spolu s uznesením súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Na zdôvodnenie dovolania uviedol, že výzva súdu na zaplatenie súdneho poplatku bola nesprávna, nakoľko predmetná vec nie je obchodnou vecou. Nejde o absolútny obchod v zmysle ustanovenia § 261 ods. 3 Obchodného zákonníka a nejde ani o relatívny obchod s ohľadom na povahu účastníkov v zmysle ustanovenia § 261 ods. 1, 2 Ob-

chodného zákonníka. Súdny exekútor nie je podnikateľom, keďže pojmové znaky podnikania u neho absentujú. Jeho činnosť má individuálnu, špecifickú povahu, ktorú nemožno podriaďiť všeobecnej úprave podnikania vyplývajúcej z Obchodného zákonníka (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 6 SŽ 221/00 z 27. júna 2001). Predmetná vec preto patrí pod položku 1 písm. b) Sadzobníka súdnych poplatkov. Rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Z ustanovenia § 23 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní nevyplýva, že prejednávaná vec je obchodnou vecou. Toto ustanovenie rieši len príslušnosť súdu. Ani z celého znenia zákona č. 328/1991 Zb. nevyplýva, že prejednávanie konkurzu a vecí s ním súvisiacich, je obchodnou vecou.

Prejednávanie konkurzov a vyrovnaní, vrátane sporov týmto konaním vyvolaných a súvisiacich (okrem vyporiadania bezpodielového spoluvlastičtva manželov), je zaradené do ustanovenia § 9 ods. 4 písm. a) O. s. p. Z tohto ustanovenia, ako aj zo znenia predchádzajúceho odseku, je zrejmé, že prejednávanie konkurzov a vyrovnaní, vrátane sporov týmto konaním vyvolaných a s ním súvisiacich, nie je zákonom považované za obchodnú vec bez ohľadu na povahu účastníkov. Podľa právnej úpravy, platnej do 1. januára 2001, boli aj tieto veci podľa ustanovenia § 9 ods. 4 O. s. p. považované za obchodné veci. Avšak zákon č. 501/2001 Z. z. zmenil znenie príslušných ustanovení tak, že nejde automaticky o obchodné veci. Žaloba bola podaná dňa 10. júla 2002, a preto treba použiť novelizované ustanovenie.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za vecne správne, podľa jeho názoru dovolanie vo veci nie je prípustné, preto ho navrhuje odmietnuť. V prípade, že odvolací súd uzná prípustnosť dovolania, navrhuje dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníkom konania, dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal uznesenie odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Právny názor odvolacieho súdu, že incidenčná žaloba je obchodnou vecou z dôvodu, že ide o spor vyvolaný konkurzom, nemá oporu ani v samotnom Zákone o konkurze a vyrovnaní v znení ku dňu podania žaloby, ale ani v inom zákone. Zo žiadneho ustanovenia Zákona o konkurze a vyrovnaní [zákon č. 328/1991 Zb. v znení jeho noviel (ku dňu podania žaloby)] nevyplý-

va, že by toto konanie bolo obchodnou vecou. Ide nepochybne o konanie *sui generis*, t. j. osobitné konanie. Účelom konkurzného konania je usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorý je v úpadku, s cieľom pomerného uspokojenia veriteľov z dlžníkovho majetku. Je zrejmé, že veriteľmi v tomto konkurznom konaní môžu byť osoby vlastniace pohľadávky vyplývajúce z obchodných vzťahov, ale aj osoby vlastniace pohľadávky vyplývajúce z občianskoprávných, či iných právnych vzťahov. Pritom dlžníkom v takomto konaní môže byť aj fyzická osoba, nepodnikateľ (a *contrario* § 1 ods. 3 Zákona o konkurze a vyrovnaní). Preto, ak v incidenčnom konaní je uplatňovaný nárok veriteľa majúci občianskoprávnu povahu, nejde o obchodnú vec.

Podľa položky 2 Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona o súdnych poplatkoch, možno vyrubiť súdny poplatok z návrhu na začatie konania iba v obchodných veciach, a to podľa píam. a) v sporoch o peňažnú pohľadávku a podľa písm. b) v obchodných veciach, v ktorých predmet konania nemožno peniazmi oceniť. Zo sadzobníka vyplýva, že konkurzné konanie sa podľa tejto položky nespoplatňuje. S popi atňo vanie konkurzného a vyrovnacieho konania je upravené v položkách 4, 5. Teda, aj pokiaľ odvolací súd vychádzal z toho, že daný incidenčný spor bol vyvolaný konkurzom, t. j. akoby incidenčný spor bol pokračovaním, Či súčasťou konkurzného konania, ani za tohto predpokladu platenie súdneho poplatku za incidenčnú žalobu podľa položky 2 neprichádza do úvahy, pretože Sadzobník súdnych poplatkov poplatkovú povinnosť za konkurzné konanie upravuje v inej položke. K tejto úvahe ale dovolací súd poznamenáva, že aj keď incidenčný spor vznikol na základe toho, že žalobca na podanie takejto žaloby bol odkázaný v konkurznom konaní, incidenčný spor je úplne samostatným konaním, na ktorý sa 7. procesného hľadiska vzťahujú jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, teda nie procesné ustanovenia Zákona o konkurze a vyrovnaní. Z uvedeného vyplýva, že právny názor odvolacieho súdu (a teda ani súdu prvého stupňa) nemá oporu ani v Zákone o konkurze a vyrovnaní, ani v zákone o súdnych poplatkoch.

Vzhľadom na uvedené, odpoveď na otázku, ktoré veci treba považovať za obchodné (pre potreby vyrubenia súdneho poplatku), je nutné hľadať v ďalších právnych predpisoch, a to v hmotnoprávných, ako aj v procesných. Z hmotnoprávných predpisov obchodné veci definuje predovšetkým ustanovenie § 261 Obchodného zákonníka, a to či už ako obchody relatívne alebo obchody absolútne, vymedzenie obchodnej veci môže byť vymedzené aj v inom zákone (napr. v zákone o cenných papieroch a pod.). Pokiaľ ide o procesné predpisy, ide najmä o znenie ustanovenia § 9 O. s. p. K tomu však treba uviesť, že toto ustanovenie v znení platnom v Čase podania žaloby ob-

sahovalo vymedzenie obchodných vecí už iba v odseku 3, kým odsek 4 vecí v ňom taxatívne vymenované ako obchodné už neoznačoval.

Podľa znenia § 9 ods. 4 písm. a) O. s. p. krajské sudy, ako sudy prvého stupňa, prejednávajú konkurzy a vyrovnania vrátane sporov týmto konaním vyvolaných a s nimi súvisiacich, okrem vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Keďže citované ustanovenie § 9 ods. 4 písm. a) O. s. p., ale ani iné ustanovenie O. s. p. konkurzné konanie, ale ani konanie ním vyvolané (t. j. napr. incidenčný spor) ako obchodnú vec neoznačuje, je nutné konštatovať, že incidenčný spor bez ďalšieho nemožno považovať za obchodnú vec ani v zmysle procesných predpisov.

Z uvedeného vyplýva, že ak hmotnoprávny, prípadne procesný predpis výslovne nestanovuje, že tú-ktorú vec treba považovať za vec obchodnú, potom v zásade platí, že takáto vec obchodnou vecou ani nie je. V danom prípade, ako už bolo konštatované vyššie, zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva, že by incidenčný spor ako taký sa mal bez ďalšieho považovať za vec obchodnú. V tomto smere je rozhodujúce to, z akého právneho vzťahu uplatňovaná pohľadávka vznikla. Ak teda vznikla z obchodnoprávneho vzťahu, potom aj toto incidenčné konanie treba v zmysle položky 2 Sadzobníka súdnych poplatkov považovať za obchodnú vec (pokiaľ takéto konanie by nebolo zahrnuté v inej položke sadzobníka). Ak uplatňovaná pohľadávka nevznikla z obchodného vzťahu, potom vyrubenie poplatku podľa položky 2 sadzobníka neprichádza do úvahy.

Odvolačný súd z vyššie uvedených hľadísk charakter pohľadávky uplatňovanej v tomto konaní neposudzoval, preto jeho závery sú predčasné.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ustanovenia § 243b ods. 1, 2 O. s. p. uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie vychádzajúc z toho, že prípustnosť dovolania vo veci je daná podľa ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p.

Odvolačný súd právnym názorom dovolacieho súdu je viazaný (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

30.

ROZHODNUTIE

Konkurzné konanie a exekučné konanie sú samostatné konania upravené osobitnými zákonmi, účel ktorých nie je totožný. Preto splnenie podmienok pre vyhlásenie konkurzu nemôže byť posudzované podľa Exekučného poriadku.

Posudzovanie otázky, čo môže byť zahrnuté do konkurznej podstaty pri skúmaní hmotnoprávných a procesnoprávných podmienok pre vyhlásenie konkurzu, je bezpredmetné.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2004, sp. zn. 1 M Obdo V 4/2004)

Krajský súd v K. uznesením, é. k. 5K 5tV02-45, zo dňa 4. marca 2003 rozhodol tak, že vyhlásil na majetok dlžníka R., spol. s r. o. P. H. 18, P., IČO: 31 665 856 konkurz, za správcu konkurznej podstaty ustanovil JUDr. D. H., vyzval veriteľov, aby v lehote 60 dní odo dňa vyhlásenia konkurzu si prihlásili na Krajskom súde v K. k sp. zn. 5K 56/02 všetky svoje nároky s uvedením ich výšky, právneho dôvodu, vzniku a ich zaistenia s tým, že na nároky, ktoré nebudú prihlásené, nebude sa brať zreteľ a predbežnému správcovi JUDr. D. H. určil odmenu vo výške 10 000,- Sk.

V dôvodoch uznesenia uviedol, že podľa vyjadrenia predbežného správcu dlžník je predĺžený v sume cca 104 352 618,- Sk, má aktíva postačujúce na úhradu trov konkurzného konania a má viacerých veriteľov (S. p. - pobočka P., V. z. p. — pobočka P., S. I.) a nie je schopný po dlhšiu dobu plniť svoje splatné záväzky. S poukazom na ustanovenie § 4 ods. 1 zákona č. 32tV1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o konkurze a vyrovnaní“) konštatoval, že podmienky pre vyhlásenie konkurzu boli splnené, a preto podľa ustanovenia § 13 ods. 1 Zákona o konkurze a vyrovnaní konkurz vyhlásil.

O odvolaní proti tomuto uzneseniu rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením, č. k. 6 Obo 127/03, zo dňa 17. júla 2003 tak, že uznesenie Krajského súdu v K. zo dňa 4. marca 2003, č. k. 5K 56/02-45, potvrdil. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že návrh na vyhlásenie konkurzu podal navrhovateľ, ktorému podľa jeho uvádzania bola postúpená pohľadávka S, s., a. s., ktorá poskytla dlžníkovi úver a dlžník doposiaľ tento vo výške

229 000 000,- Sk neuhradil. Na základe tvrdenia navrhovateľa II. uviedol, že dlžník tomuto neuhradil pohľadávku vo výške 14 414 301,50 Sk. Zo správy predbežného správcu zistil, že predĺženie je vyčíslené vo výške 104 352 618,- Sk ako predĺženie dlžníka, že dlžník je v úpadku, pretože má viac veriteľov a nie je schopný po dlhšiu dobu plniť svoje splatné záväzky. Citoval odvolanie dlžníka, ktorý namietal aktívnu legitimáciu navrhovateľa I. na podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu, nakoľko dlžník namietal absolútnu neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávok (v balíku 13 mld/Sk) zo Slovenskej konsolidačnej banky, a. s. na navrhovateľa. Citoval dôvody dlžníka ohľadne absolútnej neplatnosti postúpenia z dôvodu, že navrhovateľ je domnelou zahraničnou osobou, ako aj z dôvodu kontroly Najvyšším kontrolným úradom v S. k. b. na ďalšie okolnosti súvisiace s postúpením pohľadávok na navrhovateľa L, medzi ktorými boli aj pohľadávky so štátnymi zárukami, v ktorej súvislosti bolo podľa neho potrebné aj skúmať, či nebolo začaté trestné stíhanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že konajúci súd postupoval v súlade so Zákonom o konkurze a vyrovnaní, nakoľko bola naplnená skutková podstata ustanovenia § 1 ods. 2 tohto zákona, bolo preukázané, že dlžník má viacerých veriteľov, voči ktorým nie je schopný plniť splatné záväzky po dlhšiu dobu, a teda boli splnené podmienky pre vyhlásenie konkurzu. K námietke dlžníka, ktorá smeruje iba voči navrhovateľovi I. uviedol, že jej dokazovanie by neúmerne predĺžilo odvolacie konanie, a preto s odkazom na ustanovenie § 24 Zákona o konkurze a vyrovnaní skonštatoval, že správca konkurznej podstaty môže kedykoľvek poprieť pravosť alebo výšku pohľadávky navrhovateľa L, pokiaľ by bola pochybnosť o jeho vecnej aktívnej legitimácii. Zároveň uviedol, že konajúci súd vyhlásil konkurz na majetok dlžníka aj na základe návrhu navrhovateľa II., u ktorého splnenie podmienok odvolateľ nenamietal. V súlade s oznámením navrhovateľa II. po podaní odvolania dlžníkom konštatoval, že navrhovateľ II. na vyhlásení konkurzu trvá. Z obsahu spisu zistil, že až po vyhlásení konkurzu dňa 11. apríla 2003 vstúpil do konkurzného konania krajský prokurátor v K. podľa § 35 ods. 2 písm. f) O. s. p., ktorý však odvolanie proti uzneseniu nepodal, a preto jeho námietky preskúma konkurzný súd v ďalšom konaní a ak zistí dôvody pre zrušenie konkurzu, môže postupovať podľa § 44 Zákona o konkurze a vyrovnaní.

Podaním zo dňa 28. januára 2004, mimoriadne dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v K. zo dňa 4. marca 2003, č. k. 5K 56/02-45, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 17. júla 2003, č. k. 6 Obo 127/03, podal generálny prokurátor Slovenskej republiky a navrhol uvedené uznesenia zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie. Konštatoval, že uvedenými uzneseniami bol porušený zákon

a citoval § 115 ods. 4 písm. b), d), e) zákona č. 233/1995 Z. z. Exekučný poriadok, ktorý bol účinný do decembra 2002, podľa ktorého boli z exekúcie vylúčené finančné prostriedky na účtoch zdravotníckych zariadení, ktoré sú určené na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, majetok zdravotníckych zariadení, bez ktorého nemôžu plniť svoje úlohy, ak je obstaraný z prostriedkov poisťného na zdravotné poistenie, lieky a zdravotnícke pomôcky. Ďalej poukázal na ustanovenie § 23 ods. 1, 2 zákona č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení platnom v čase rozhodovania, podľa ktorého sa zdravotná starostlivosť poskytuje v štátnych a neštátnych zdravotníckych zariadeniach a tie sa zriaďujú, ak získajú povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Poukázal na ustanovenie § 74 ods. 1 písm. b) zákona č. 277/1994 Z. z., podľa ktorého sieť zdravotníckych zariadení určuje ministerstvo zdravotníctva. S poukazom na ustanovenie § 54a ods. 2 písm. b), c), d) zákona č. 273/1994 Z. z. v znení platnom v čase rozhodovania súdov konštatoval, že z exekúcie sú vylúčené aj finančné prostriedky na účtoch zdravotníckych zariadení, ktoré sú určené na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a súvisiace so zabezpečovaním zdravotnej starostlivosti, majetok zdravotníckych zariadení, bez ktorého nemôžu plniť svoje úlohy, ak je obstaraný z prostriedkov poisťného a z prostriedkov na lieky a zdravotnícke pomôcky. V spojení s ustanovením § 66e Zákona o konkurze a vyrovnaní poukázal na ustanovenia § 2 O. s. p., § 3 a § 152 O. s. p., ktorými sa konajúce súdy neriadili. Keďže konkurzné konanie je špeciálne konanie, v ktorom dochádza k exekúcii majetku úpadcu, konštatoval, že do konkurzného konania nepatrí majetok, ktorého sa nemôže týkať výkon rozhodnutia. Tento majetok je vylúčený z konkurznej podstaty ex lége podľa § 6 ods. 3 Zákona o konkurze a vyrovnaní v platnom znení v čase rozhodovania súdov. Konštatoval, že za výkon rozhodnutia treba považovať tak výkon rozhodnutia podľa Občianskeho súdneho poriadku, ako aj podľa Exekučného poriadku. S odkazom na ustanovenie § 70a ods. 1 Zákona o konkurze a vyrovnaní, keďže návrh na vyhlásenie konkurzu bol doručený Krajskému súdu v K. v roku 2002 a súd ustanovil predbežného správcu ešte v roku 2002, tak konkurzné konanie sa riadi právnymi predpismi platnými v čase podania návrhu. V prípade, že by sa súdy nestotožnili s výkladom § 70a ods. 1 Zákona o konkurze a vyrovnaní a § 115 ods. 4 Exekučného poriadku, mali by brať na zreteľ zákon č. 671/2002 Z. z., ktorým bol novelizovaný zákon č. 273/1994 Z. z., podľa ktorého v § 54 je výslovne z exekúcie a výkonu rozhodnutia vylúčený majetok zdravotníckych zariadení, čím de facto toto ustanovenie nahradilo od 1. januára 2003 ustanovenie § 115 ods. 4 Exekučného poriadku.

Za závažnú okolnosť označil aj to, že pod č. ČVS: SJP-36/OVOZTČ-BA-2003 začalo dňa 7. augusta 2003 trestné stíhanie pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej a teroristickej skupiny v jednočinnom súbehu s trestným činom sprenevery podľa § 185a ods. 1 k § 248 ods. 1, 5 Trestného zákona, ktoré sa týka štatutárnych zástupcov uzatvárajúcich Zmluvu o postúpení pohľadávok voči úpadcovi na postupníka - zahraničnú osobu V. H. L. so sídlom na C, keďže pohľadávky boli postúpené napriek tomu, že ide o pohľadávky so štátnou zárukou. Z uvedeného dôvodu porušenia ustanovení § 70a ods. 1 Zákona o konkurze a vyrovnaní, v nadväznosti na § 115 ods. 4 písm. b), d), e) Exekučného poriadku a § 54a ods. 2 písm. b), c), d) zákona č. 273/1994 Z. z. konštatoval, že dôvod na podanie mimoriadneho dovolania je daný ustanovením 243e ods. 1, 4 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c) O. s. p.

K mimoriadnemu dovolaniu zaslal vyjadrenie dlžník podaním zo dňa 19. marca 2004 a žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadnemu dovolaniu vyhovel a uznesenie Krajského súdu v K. zo dňa 4. marca 2003 spolu s uznesením, č. k. 6 Obo 127/2003, zrušil a vec vrátil na nové konanie. Podrobne zdôvodňoval, prečo súhlasí s obsahom mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky. Ako dôvody pre nespĺcanie úveru uviedol zvýšenie úrokových sadzieb, druhotnú platobnú neschopnosť a samotnú skutočnosť, že iba na úrokoch spoločnosť R. zaplatila 71 miliónov Sk. Citoval uznesenie vlády č. 908, na základe ktorého sa úver spoločnosti s r. o. zo S. s. dostal do S. k., a. s., ktorú požiadal o reštrukturalizáciu istiny úveru vo výške 239 mil. Sk na dobu 10 rokov s progresívnymi splátkami a o odpustenie úrokov a úrokov z omeškania, ktorý systém by umožnil realizovať postupné splácanie úveru. Žiadosti vyhovené nebolo a pohľadávky spoločnosti R., s. r. o. boli vo výške 329 625 551,10 Sk zaradené do balíka s ostatnými a za cenu 20 miliónov predané (darované) spoločnosti V. H. L., so sídlom v C. N. s tým, že celková hodnota balíka bola podľa masmédiá cca 13 miliárd a uvedená spoločnosť ho kúpila za 431 mil. Sk. Konateľ spoločnosti R., s. r. o. v dobrej viere viedol rokovania s predstaviteľmi spoločnosti P. G., ktorá sa preukázala plnou mocou spoločnosti V. H. L. a splácal v dobrej viere splátky od 20. septembra 2001 do 20. mája 2002 v súhrnnej výške 13 000 000,- Sk s tým, že už dňa 20. marca 2001 bol podaný návrh na konkurz. Ako dôvod podania tohto návrhu označil skutočnosť, nie že by si spoločnosť R. neplnila svoje povinnosti, ale ako prostriedok dostať vyplatenú garanciu vo výške cca 180 mil. Sk od S. z. a r. b., ktorou je ručený úver spoločnosti R. Celú záležitosť navrhol posudzovať v širšom kontexte. Poukázal na priebeh verejnej súťaže, neakceptovanie odporúčania predstavenstva SK víťaza verejnej súťaže, zrušenie verejnej súťaže a účelo-

vé založenie takzvanej spoločnosti V. H. L., zaregistrovanie dňa 31. mája 2001, t. j. dva dni po zrušení predchádzajúcej verejnej súťaže a päť dní pred vyhlásením inovovaného výberového konania dňa 5. júna 2001 zo strany S. k., a. s., a teda V. nemá právnu subjektivitu podľa § 19 O. s. p. Uviedol, že dňa 27. júna 2001 dozorná rada S. k., a. s. schválila postúpenie pohľadávky víťazovi V. H. L. s fiktívnym sídlom K. M. 16, E. H., 10. poschodie, A. O., P. C. 1082, N., C. a fakt, že z výpisov obchodných registrov na C. a J. je zrejmé, že konečné vlastníctvo akcií spoločnosti V. H. L. patrí tým istým slovenským fyzickým osobám, ako v predchádzajúcom zrušenom 6 mld. Sk balíku (P. I. Ltd.), a teda, že prínos zahraničných investícií je nereálny. Poukázal na neexistenciu ekonomického prínosu, aby S. k. b., a. s., ako štátna inštitúcia so 100 % účasťou M. f. S. r., postupovala uvedené pohľadávky cyperskej spoločnosti V. H. L., založenej len pár dní predtým, ktorej základný kapitál v hodnote 1 000 VYP cyperských libier vlastní P. I. Ltd. a cez ďalšie účelovo založené spoločnosti osoby žijúce v Slovenskej republike. Spoločnosť V. H. L. označil za fiktívnu s fiktívnym sídlom, na ktorom v budove E. H. na 10. poschodí sa nachádza len advokátska kancelária G. a P., ktorá dala spoločnosť zaregistrovať podľa platného práva na C. Sídlu svojej kancelárie prepožičala za fiktívne sídlo spoločnosti V. H. L. a že spoločnosť V. H. L. cez akcie vlastní výlučne slovenské fyzické osoby a český štátny príslušník, a preto túto spoločnosť nemožno považovať za zahraničnú osobu. Poukázal aj na to, že spoločnosť nie je zapísaná v Obchodnom registri na súde Slovenskej republiky, a teda týmto obchádza zákony a vyhýba sa plneniu daňových povinností, nespĺňa zákonné podmienky podnikania zahraničných osôb Slovenskej republiky zakotvené v Hlave II, Díel I základných ustanovení § 21 ods. 2 a nasl. Obchodného zákonníka.

K mimoriadnemu dovolaniu sa vyjadrili navrhovatelia, navrhovateľ I. podaním zo dňa 9. marca 2004 a navrhovateľ II. podaním zo dňa 22. marca 2004. Obidvaja zastávajú názor, že napadnuté uznesenie je vecne správne, vychádza zo správneho zisteného skutkového stavu. S názorom vyjadrenom v mimoriadnom dovolaní k ustanoveniu § 54a ods. 2 písm. b), c) zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení a financovaní zdravotného poistenia a o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní sa nestotožnili. Poukázali na veci, ktoré v zmysle zákona č. 32S/1991 2b. o konkurze a vyrovnaní do konkurzu nepatria a nemôže sa ich týkať výkon rozhodnutia. S odkazom na ustanovenie § 67 ods. 3 Zákona o konkurze a vyrovnaní, ktoré vymedzuje subjekty, na majetok ktorých nie je možné konkurz vyhlásiť, tvrdenia uvedené v mimoriadnom dovolaní označili za také, ktoré nemajú v zákone o konkurze a vyrovnaní oporu. K poukazovaniu v mimoriadnom dovolaní na

záver Sekcie justičnej polície, sp. zn. ČVS:SJP-36/OVOZTČ-BA-2003, ktorým vyšetrovateľ PZ dňa 7. augusta 2003 začal trestné stíhanie vo veci trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej a teroristickej skupiny v jednočinnom súbehu so samostatným trestným činom sprenevery podľa § 185a ods. 1, § 248 ods. 1, 5 Trestného zákona navrhovateľ L uviedol, že predmetné uznesenie je vydané v prípravnom konaní, ktoré je v zmysle Trestného poriadku neverejné, a teda osobami oprávnenými sa s predmetným uznesením v štádiu prípravného konania zaoberať, boli výlučne príslušný vyšetrovateľ a jeho nadriadený. Navrhovateľ I. vyslovil, že na predmetné VVK sa nevzťahovali ustanovenia § 281 až § 228 Obchodného zákonníka o obchodnej verejnej súťaži a analýzu pohľadávok voči dlžníkovi, zaradených do balíka, mohli vykonať všetci záujemcovia, ktorí sa zaregistrovali do súťaže a plnili podmienky vyhlásené Sko. Na základe uvedených skutočností navrhovateľ I. zastáva názor, že podmienky na podanie mimoriadneho dovolania splnené neboli, nakoľko nápravu vylúčenia majetku z konkurznej podstaty, ktorý bol do nej podľa názoru tretích osôb zaradený v rozpore so zákonom, možno dosiahnuť inak. Citoval ustanovenie § 243e ods. 2 O. s. p., podľa ktorého mimoriadne dovolanie možno podať len proti tomu výroku súdneho rozhodnutia, ktoré účastník konania, osoba dotknutá týmto rozhodnutím alebo osoba poškodená týmto rozhodnutím súdu namieta. S poukazom na ustanovenie § 67 ods. 3 Zákona o konkurze a vyrovnaní konštatoval, že spoločnosť úpadcu nie je dlžníkom, na majetok ktorého nemôže byť vedený konkurz a že je nepochybné, že všetky podmienky na vyhlásenie konkurzu splnené boli. Z podania navrhovateľa II. vyplýva, že znenie zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení iba potvrdzuje názor, že zákonodarca pri určení majetku, ktorý je vylúčený z výkonu rozhodnutia, nemal na mysli všetok majetok zdravotníckych zariadení. Poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 415/2000 Z. z., vyhlásený dňa 15. novembra 2000, z ktorého je zrejmé, že z podstaty exekúcie súčasne vyplýva, že nemôže byť obmedzená vo vzťahu k veriteľom oprávneným a že neexistuje žiadny relevantný dôvod, pre ktorý by mal byť veriteľ obmedzovaný. Podaním zo dňa 9. júna 2004 dlžník doplnil jeho vyjadrenie, v ktorom reagoval po nahliadnutí do spisu na podanie navrhovateľov a tvrdil, že po prechodnej sekundárnej platobnej neschopnosti spôsobenej insolventnosťou zdravotníckych poisťovní je DgTc spoločnosť R., s. r. o. od roku 2000 funkčné zdravotnícke zariadenie, po stránke finančnej solventné, zariadenie schopné plniť svoje priebežné záväzky, na základe dohodnutých splátkových kalendárov aj staršie záväzky z čias prechodnej sekundárnej platobnej neschopnosti. Konštatoval, že je nepochopiteľné, prečo Slovenská republika v zastúpení S. k. b. nemala záujem o plnenie v čiastke 239 miliónov, ale uspokojila sa s 20 miliónmi v rámci Pilotného projektu a okrem iného, že i danom prípade

ide o záruku SZRB, a. s., B., teda štátu vo výške 180 mil. Sk. Fakt, že návrh na konkurzné konanie bol podaný nie preto, že by si spoločnosť R., s. r. o. neplnila platobné povinnosti, potvrdzuje podľa dlžníka aj vyjadrenie spoločnosti V. H. L. zo dňa 6. februára 2003, v ktorom je uvedené, že je vysoko pravdepodobné, že veriteľ si bude uplatňovať uspokojenie pohľadávky od SZRB, teda od štátu, a to v plnej výške. K postaveniu navrhovateľa II. uviedol, že tento sa snaží o zúročenie vlastnej niekoľkoročnej nečinnosti, keďže FNM SR nereagoval zamietavo na list, v ktorom spoločnosť R., s. r. o. oznámila úhradu celej kúpnej ceny 81 881 000,- Sk, v ktorom žiadal o vyčíslenie príslušenstva ku kúpnej cene, ako aj o úľavu, ale nedostal zamietavú odpoveď, a preto má za to, že spoločnosť takýmto prístupom FNM SR bola uvedená do omylu a bola jej spôsobená škoda. Spoločnosť R., s. r. o. práve z dôvodu konania FNM SR nemohla zaistiť nový zahraničný úver, nakoľko list vlastníctva bol blokovaný, ktorým nekonaním boli spoločnosti R., s. r. o. spôsobené škody, ktoré dosiahli cca 15 miliónov Sk. Napriek všetkým okolnostiam je spoločnosť R. ochotná dlhy zaplatiť, i keď vyhlásením konkurzu bola poškodená, lebo počas konkurzu nemôžu byť uhrádzané pohľadávky ostatných partnerov priebežne, a teda že spoločnosť si riadne plní odvodové povinnosti. K otáčke ekonomických výsledkov spoločnosti R., s. r. o, uviedla, že tieto sú aj počas konkurzu pozitívne a napriek postupnému vyplateniu spoločnosti V, H. L. 13 mil. Sk, mala spoločnosť na začiatku konkurzu 4. marca 2003 k dispozícii finančné prostriedky vo výške 1,7 mil. Sk a ku koncu mája 2004, teda po 15 mesiacoch má spoločnosť na účte cca 34 miliónov Sk. S odvolaním sa na správu správcu konkurznej podstaty spoločnosť R., s. r. o. uviedla, že ide výlučne o funkčné solventné ziskové neštátne zariadenie, a preto v danom prípade zákon bol porušený, keďže je nemožné, aby zdravotné zariadenie, ktoré je v zisku, prosperuje a chce vyplatiť svojich veriteľov, bolo naďalej v konkurze.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 4 O. s. p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas, smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný, mimoriadne dovolanie prejednal bez nariadenia do volacieho pojednávania, preskúma] napadnuté uznesenie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolaniu nie je možné vyhovieť.

Z o d ô v o d n e n i a :

Z podania zo dňa 9. apríla 2003 dovolací súd zistil, že do konania vedného pod sp. zn. 5K 56702 vstúpil podľa § 35 ods. 2 písm. f) O. s. p. prokurátor podaním Krajskej prokuratúry v K. pod č. Kc 3028/03-4 s tým, že kon-

kurzné konanie je špeciálnym konaním, v ktorom dochádza k exekúcii majetku úpadcu, ktorý je rozdeľovaný podľa výťažku tried všetkých prihlásených veriteľov a že do konkurznej podstaty preto nepatrí majetok, ktorého sa nemôže týkať výkon rozhodnutia a tento majetok je vylúčený z konkurznej podstaty ex lége (§ 6 ods. 3 Zákona o konkurze a vyrovnaní) v spojení s § 115 ods. 4 písm. b), d), e) zákona č. 291/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Exekučný poriadok. Generálny prokurátor Slovenskej republiky podal mimoriadne dovolanie v súlade s ustanovením § 243e ods. 4 O. s. p.

Mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e O. s. p., ak v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p., konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

V konkrétnom prípade uznesenia prvostupňového, aj odvolacieho súdu sú napadnuté mimoriadnym dovolaním z dôvodu, že spočívajú v nesprávnom posúdení veci, konkrétne, že došlo k porušeniu § 70a ods. 1 Zákona o konkurze a vyrovnaní v nadväznosti na § 115 ods. 4 písm. b), d), e) Exekučného poriadku a § 54 ods. 2 písm. b), c), d) zákona č. 273/1994 Z. z.

Podstatnou otázkou pre posúdenie dôvodnosti mimoriadneho dovolania je, či pri splnení podmienok pri vyhlásení konkurzu v súlade so Zákonom o konkurze a vyrovnaní konajúce súdy pochybili, keď na majetok úpadcu spoločnosti s ručením obmedzeným s obchodným menom R., so zapísaným predmetom činnosti obchod so zdravotníckou a sanitárnou technikou, vyhlásili konkurz bez toho, aby sa zaoberali s obsahom ustanovení § 70a ods. 1 Zákona o konkurze a vyrovnaní v nadväznosti na § 115 ods. 4 písm. b), d), e) Exekučného poriadku a § 54a ods. 2 písm. b), c), d) zákona č. 273/1994 Z. z.

Z ustanovenia § 7a ods. 1 Zákona o konkurze a vyrovnaní, prechodné ustanovenia k novele účinnej od 1. februára 1998 - zákon č. 12/1998 Z. z. vyplýva, že konanie začaté pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona súd dokončí podľa doterajších právnych predpisov, ak ďalej nie je ustanovené inak.

Z obsahu spisu je zrejmé, že návrh veriteľa V. H. L., zo dňa 20. marca 2002, bol Krajskému súdu v K. doručený dňa 25. marca 2002, kedy s odkazom na ustanovenie § 66e Zákona o konkurze a vyrovnaní v platnom znení podľa § 79 ods. 1 O. s. p. začalo konanie.

Z obsahu napadnutých uznesení je zrejmé, že konkurz na majetok dlžníka bol vyhlásený v súlade s ustanoveniami § 1 ods. 2, § 4 a § 13 Zákona o konkurze a vyrovnaní. Čím bol porušený § 70a ods. 1 Zákona o konkurze

a vyrovnaní z obsahu napadnutých uznesení zrejme nie je. Z predložených dôkazov nie je sporné, že hmotnoprávne a procesnoprávne podmienky, vyžadované Zákonom o konkurze a vyrovnaní pre vyhlásenie konkurzu, splnené boli.

Z ustanovenia § 14 písm. d), e) Zákona o konkurze a vyrovnaní vyplýva, že súdne a iné konania podľa osobitného predpisu, ktoré sa začali pred vyhlásením konkurzu, sa prerušujú, ak sa týkajú majetku patriaceho do konkurznej podstaty, alebo ak sa týkajú nárokov, ktoré majú byť z podstaty uspokojené a že pre pohľadávku proti úpadcovi nemožno nariadiť výkon rozhodnutia, ani vykonávať exekúciu na majetok patriaci do podstaty.

Ustanovenie § 115 ods. 4 Exekučného poriadku, ako aj ustanovenie § 54a citovaného zákona účinného do 31. decembra 2002 stanovuje, čo bolo vylúčené z exekúcie a z výkonov rozhodnutia podľa osobitných predpisov. Konkurzné konanie, ako aj exekučné konanie sú samostatné konania, upravené osobitnými zákonmi, ktorých účel nie je totožný. Už zo samotného znenia ustanovenia § 14 Zákona o konkurze a vyrovnaní je zrejme, že konkurzné konanie nie je exekučným konaním, a preto splnenie podmienok pre vyhlásenie konkurzu nemôže byť posudzované podľa Exekučného poriadku, prípadne porušením ustanovení Exekučného poriadku. Účelom konkurzného konania je usporiadanie majetkových pomerov dlžníka a pomerné uspokojenie viacerých veriteľov. Konštatovanie v mimoriadnom dovolaní, že konkurzné konanie je špeciálnym konaním, kde dochádza k exekúcii majetku, je nesprávne a nezohľadňuje účel ako konkurzného konania, tak exekučného konania. Ustanovenie § 6 Zákona o konkurze a vyrovnaní vymedzuje pojem konkurzná podstata a ustanovenie § 3 citovaného zákona stanovuje, že do konkurznej podstaty nepatrí majetok, ktorého sa nemôže týkať výkon rozhodnutia. Zo súpisu konkurznej podstaty, ako aj správy predbežnej správkyne založenej v spise na č. listu 31 nie je jednoznačne zrejme, či v aktívach a pasívach sú zaradené aj veci, ktoré podľa § 6 ods. 3 Zákona o konkurze a vyrovnaní do konkurznej podstaty nepatria. Posudzovanie otázky, čo môže byť zahrnuté do konkurznej podstaty je však pri skúmaní hmotnoprávných a procesnoprávných podmienok pre vyhlásenie konkurzu bezpredmetné. Podmienky na vyhlásenie konkurzu sú Zákonom o konkurze a vyrovnaní dané spolu s podmienkou, aby majetok dlžníka bol postačujúci aspoň na úhradu trov konania (§ 5 Zákona o konkurze a vyrovnaní), splnenie ktorých podmienok v danom prípade nie je sporné. Ustanovenie § 115 ods. 4 písm. b), d), e) zákona č. 233/1995 Z. z. a § 54a ods. 2 písm. b), c), d) zákona Č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení definuje, čo je vylúčené z exekúcie a z výkonu rozhodnutia, teda aj posudzovanie majetku podľa

týchto ustanovení v spojení s ustanovením § 5 Zákona o konkurze a vyrovnaní je bezpredmetné.

Čo sa týka námietky generálneho prokurátora Slovenskej republiky ohľadne nadobudnutia pohľadávky navrhovateľa I. proti úpadcovi, dovolal súd z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 6 Obo 202/2003, zo dňa 30. septembra 2003 zistil, že v tomto zrušujúcom uznesení je uvedené, čo sa týka platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 17. augusta 2002, uzavretej medzi S. k., a. s., B. a spoločnosťou V. H. L., v tomto ohľade bude potrebné vykonať ďalšie dokazovanie, ktoré však pre posúdenie správnosti rozhodnutia, ktorým bol konkurz na spoločnosť R., s. r. o. vyhlásený, je právne bezpredmetné. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, k tejto námietke udáva, že i keď je pravdou, že zmluva o postúpení, na základe ktorej navrhovateľ I. sa mal stať veriteľom dlžníka, je predmetom vyšetrovania Sekcie justičnej polície, odboru vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti a že ide o postúpené pohľadávky, ktoré boli štátnou zárukou, sporné nie je, že dlžník má dlh, či už voči navrhovateľovi I. alebo S. k., a. s., ktorá predmetné pohľadávky voči dlžníkovi navrhovateľovi I. platne alebo neplatne postúpila. Posudzovanie správnosti rozhodnutia, ktorým bol konkurz vyhlásený z hľadiska skúmania trestnej činnosti S. k., a. s. pri uzavretí zmlúv o postúpení pohľadávky, na základe ktorej sa navrhovateľ I. stal konkurzným veriteľom, je taktiež v danom prípade bezpredmetné, keďže nie je sporné, že navrhovateľ II. je aj FNM SR, ktorý nesporne pohľadávku voči dlžníkovi má a vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že na vyhlásenom konkurze trvá a taktiež nie je sporné, že dlžník má okrem navrhovateľa II. viacerých veriteľov. Skúmanie aktívnej legitímácie navrhovateľa I. na podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu na dlžníka z dôvodu, či predmetné pohľadávky boli na neho S. k., a. s. platne postúpené, by bolo v spore o vyhlásenie konkurzu na dlžníka potrebné iba za predpokladu, že dlžník by uhradil jeho záväzky voči navrhovateľovi II., a teda jediným navrhovateľom by bola iba spoločnosť V. H. L. V danom prípade však pre posúdenie správnosti rozhodnutia, ktorým bol konkurz na dlžníka vyhlásený z hľadiska ustanovení Zákona o konkurze a vyrovnaní, je táto otázka irelevantná. Fond národného majetku návrh na vyhlásenie nezobral späť a taktiež dlžník nespochybnil, že má viac veriteľov. Dovolací súd sa nemohol stožňiť s názorom dlžníka, že konkurz bol vyhlásený na zdravú spoločnosť, nakoľko dlžník žiadnym doplňujúcim dôkazom nepreukázal, že dlhy splatil a že navrhovateľ II. už nie je jeho veriteľom. Z hľadiska trestnoprávnej zodpovednosti je zrejme potrebné sa zaoberať otázkou platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky vo výške 229 mil. Sk, za odplatu 20 mil. Sk, ale toto skúmanie nie je možné zabezpečovať v dovolacom konaní vo veci posudzovania

správnosti rozhodnutia, ktorým bol konkurz na dlžníka vyhlásený v súlade so Zákonom o konkurze a vyrovnaní, tobdž, keď na vyhlásenie konkurzu by bol postačujúci návrh veriteľa II., ktorý na návrhu na vyhlásenie konkurzu aj v dovolacom konaní zotrval.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, preto dospel k záveru, že napadnutými uzneseniami nebol porušený zákon a nie je dôvod, na základe dôvodov uvedených v mimoriadnom dovolaní, napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, preto s odkazom na ustanovenie § 243i ods. 2 O. s. p. a § 243b ods. 1 O. s. p. mimoriadne dovolanie ako právne nedôvodné zamietol.

31.

ROZHODNUTIE

Pred termínom kontrolnej lekárskej prehliadky, nariadenej na zasadnutí posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia pred 1. januárom 2004, neprichádza do úvahy začatie konania o preskúmanie trvania invalidity z podnetu Sociálnej poisťovne podľa § 263 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. novembra 2005, sp. zn. 4 So 237/04)

Krajský súd v T. rozsudkom z 28. septembra 2004 potvrdil rozhodnutie odporkyne zo 7. mája 2002, ktorým zamietla žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok. Po vyhodnotení dokazovania si krajský súd osvojil závery posudkových komisií a posudkovej lekárky Sociálnej poisťovne, že navrhovateľka nespĺňa podmienky invalidity ani čiastočnej invalidity podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) a nie je invalidná ani podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“).

Rozsudok krajského súdu napadla navrhovateľka včas podaným odvolaním z 19. novembra 2004. Žiadala napadnutý rozsudok zmeniť a rozhodnutie odporkyne navrhovala zrušiť. Namietala, že má chorú celú chrbticu, takže ani operácia by jej nepomohla. Po vyoperovaní maternice v roku 1994 jej v roku 1999 vyoperovali aj vaječníky, pričom jej však prerezali ľavý močôvod a odvtedy sa nesmie namáhať. V roku 2000 bola znovu operovaná na urológii. Je presvedčená, že prekonala tri mozgové príhody, aj keď ich CT-vyšetrenie ani následné elektromagnetické vyšetrenie nepotvrdilo. Okrem chronického zápalu štítnej žľazy, psoriázy a vysokého tlaku krvi trpí aj ochorením srdca a v októbri 2004 bola hospitalizovaná. Percentuálne ohodnotenie jej zdravotného stavu preto nie je dobré.

Odporkyňa sa k odvolaniu vyjadrila 29. decembra 2004 a navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 250s ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Navrhovateľka požiadala o invalidný dôchodok 22. októbra 2001. O nároku na invalidný dôchodok nebolo právoplatne rozhodnuté do 31. decembra 2003, preto sa o ňom rozhoduje podľa predpisov platných pred 1. januárom 2004 (§ 259 ods. 1 zákona o sociálnom poistení), teda podľa zákona o sociálnom zabezpečení a s ním súvisiacich právnych predpisov.

Nárok na invalidný dôchodok podľa § 29 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení je podmienený dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom, zhoršeným v rozsahu invalidity (§ 29 ods. 3 zákona o sociálnom zabezpečení).

Z posudkovej dokumentácie vyplýva, že navrhovateľka bola uznaná za čiastočne invalidnú od 26. mája 1992 podľa § 37 ods. 2 písm. a) zákona o sociálnom zabezpečení. I nval í okujúcim ochorením bol predovšetkým obojstranný algický discogénny LS syndróm s dynamickým deficitom LS chrbtice, algický polytopný vertebrogénny krčný syndróm. Posudková komisia pritom v posudku uviedla, že navrhovateľka vzhľadom na dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav je schopná vykonávať fyzicky menej namáhavé zamestnanie s možnosťou zmeny polohy. Navrhovateľka od roku 1992 preto poberala čiastočný invalidný dôchodok. Čiastočne invalidnou podľa § 37 ods. 3 písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení bola uznaná aj pri kontrolnej lekárskej prehliadke 4. apríla 2000.

Posúdenie rozsahu zdravotného poškodenia a jeho následkov na schopnosť občana vykonávať sústavné zamestnanie vyžaduje odborné lekárske znalosti a vo veciach sociálneho zabezpečenia bolo do 31. decembra 2003 zákonom zverené posudkovým komisiám sociálneho zabezpečenia aj na účely súdneho konania [§ 14 písm. b) zákona č. 543/1990 Zb.]. Taký posudok súd v konaní posudzuje vo vzájomnej súvislosti s ostatnými dôkazmi.

V súdnom konaní v súlade s § 14 písm. b) zákona č. 543/1990 Zb. posudzovala zdravotný stav a pracovnú schopnosť navrhovateľky posudková komisia sociálneho zabezpečenia č. II. ústredia Sociálnej poisťovne so sídlom v B. za účasti odborných lekárov - internistov. Posudková komisia v posudku z 12. novembra 2002 po internom vyšetrení navrhovateľky v komisii a zhodnotení odborných lekárskeho nálezov skonštatovala, že navrhovateľka nie je invalidná podľa § 29 ods. 3 zákona o sociálnom zabezpečení, ale je

naďalej čiastočne invalidná podľa § 37 ods. 3 písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení, lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je schopná vykonávať doterajšie alebo iné sústavné zamestnanie len za osobitne uľahčených pracovných podmienok; je schopná pracovať na skrátenej 4-5 hodinovej úväzok v administratíve s využitím svojej kvalifikácie alebo ako upratovačka, vrátnička. Súčasne určila termín kontrolnej lekárskej prehliadky na november 2004.

Záver tejto posudkovej komisie je zhodný so záverom prvostupňovej posudkovej komisie pri pobočke Sociálnej poisťovne v T.

Navrhovateľka súdu predložila novšie správy z odborných lekárskejších vyšetrení a hospitalizácií. Krajský súd preto doplňoval dokazovanie o posúdenie invalidity na základe novších lekárskejších nálezov. Posudková lekárska ústredia Sociálnej poisťovne dňa 24. augusta 2004 na základe dožiadania krajského súdu vyhodnotila nálezy urologického, interného, kardiologického, kožného a reumatologického vyšetrenia z obdobia od apríla 2002 do 23. júna 2004 a po posúdení podľa zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 186/2004 Z. z. skonštatovala, že miera poklesu schopnosti zárobkovej činnosti navrhovateľky je iba 35 % a navrhovateľka nie je invalidná podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení.

Podľa názoru odvolacieho súdu z doteraz vykonaného dokazovania nemožno bez akýchkoľvek pochybností dospieť k záveru, že navrhovateľka nespĺňa podmienky vzniku nároku na invalidný dôchodok podľa § 29 ods. 3 zákona o sociálnom zabezpečení. Posudky posudkových komisií nemožno považovať za úplné, keďže napriek invalidizujúcemu ochoreniu v roku 1992 sa nezaoberali zdravotným stavom navrhovateľky aj z hľadiska neurologického. V posudkovej dokumentácii sa nenachádzajú dôkazy o tom, že by navrhovateľka bola po podaní žiadosti o invalidný dôchodok vyšetrená aj neurológom, zdravotné ťažkosti navrhovateľky z tohto hľadiska v posudkoch neboli zohľadňované a nie je zrejmé, či došlo k stabilizácii alebo progresii neurologického nálezu. Zdravotný stav navrhovateľky bol podľa názoru najvyššieho súdu zistený nedostatočne, preto závery posudkových komisií nemožno považovať za objektívne a presvedčivé. Rozhodnutie odporkyne o zamietnutí žiadosti o invalidný dôchodok preto nevychádzalo zo spoľahlivo zisteného stavu veci (§ 126 zákona o sociálnom zabezpečení v spojení s § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov), a preto je nepreskúmateľné.

Pokiaľ ide o posudok posudkovej lekárskej z 24. augusta 2004 a naň nadväzujúce rozhodnutie o odňatí invalidného (predtým čiastočného invalidného) dôchodku, závery tohto posudku o zániku (čiastočnej) invalidity sú

z hľadiska rozhodovania o žiadosti o invalidný dôchodok z roku 2001 a vzhľadom na neúplnosť predchádzajúceho posúdenia v posudkových komisiách tiež nedôveryhodné. Navyiac, vzhľadom na termín kontrolnej lekárskej prehliadky, určený posudkovou komisiou na november 2004, nebol daný dôvod pre konanie o preskúvanie trvania invalidity postupom podľa § 263 ods. 2 zákona o sociálnom poistení.

Keďže z odvolania navrhovateľky a jej vyjadrenia k zápisnici posudkovej lekárky z 24. augusta 2004 (č. 1. 19) na pojednávaní krajského súdu 28. septembra 2004 vyplýva, že nie je spokojná ani s odňatím invalidného dôchodku, odporkyňa je povinná predložiť príslušnému krajskému súdu na preskúmanie aj rozhodnutie zo 6. septembra 2004 o odňatí invalidného dôchodku od 24. septembra 2004.

V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne zadovážiť si v zmysle vyššie uvedeného komplexný a úplný posudok o zdravotnom stave a pracovnej schopnosti navrhovateľky v čase podania žiadosti o invalidný dôchodok a v priebehu konania o tejto žiadosti, a nárok na tento dôchodok posúdiť podľa predpisov platných pred 1. januárom 2004.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu v T. v súlade s § 220 v spojení s § 250q ods. 2 O. s. p. zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vrátil odporkyňu na ďalšie konanie.

32.

ROZHODNUTIE

Podmienkou pre zaradenie zamestnanca do zvýhodnenej pracovnej kategórie podľa § 15 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov je vykonávanie rizikových prác, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracovníkov, prípadne sa vyznačujú trvalou a nadmernou namáhavosťou alebo nadmerným nebezpečenstvom úrazu a pod. sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. októbra 2004, sp. zn. 4 So 182/2004)

Krajský súd v T. rozsudkom z 15. júla 2004 zrušil rozhodnutie odporkyne zo dňa 14. augusta 2002, ktorým odporkyňa podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 107/1999 Z. z. (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) priznala navrhovateľke starobný dôchodok v sume 7 258,- Sk mesačne (vrátane zvýšení), ktorý vymerala zo zamestnania III. pracovnej kategórie a vypočítala z priemerného mesačného zárobku za roky 2001, 2000, 1999, 1998 a 1997, a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd po doplnení dokazovania oboznámením sa s ročnými výkazmi navrhovateľkou odpracovaných dní v II. pracovnej kategórii na účely dôchodkového zabezpečenia za roky 1997, 1998 a 1999 dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne nie je vecne správne. Podľa názoru krajského súdu bolo preukázané, že navrhovateľka v období od 1. januára 1997 do 31. decembra 1999 odpracovala 387 dní v II. pracovnej kategórii, ktorú dobu bude musieť odporkyňa znova zhodnotiť a o starobnom dôchodku navrhovateľky opätovne rozhodnúť. Súd nevyhovел celkom návrhu navrhovateľky, nakoľko nepreukázala, že po celú dobu, t. j. od r. 1979 až 1999 vykonávala pracovnú činnosť za podmienok uvedených v § 14 ods. 3 zákona o sociálnom zabezpečení, takže z celkovej doby 10 rokov bola úspešná len ohľadom troch rokov. Náhradu trov konania priznal navrhovateľke v sume 2 876,- Sk, t. j. v jednej tretine podľa § 142 ods. 2 O. s. p. vzhľadom na čiastočný úspech vo veci.

Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie odporkyňa domáhajúc sa jeho zrušenia a vrátenia veci súdu na ďalšie konanie, a to pre neúplné zistený skutkový stav, ako aj nesprávne právne posúdenie veci.

Vytýkala krajskému súdu, že v rámci rozsiahleho dokazovania pracovnej činnosti navrhovateľky nesprávne zistil počet dní odpracovaných navrhovateľkou v II. pracovnej kategórii a nesprávne vyhodnotil splnenie zákonných podmienok v § 14 ods. 5 zákona o sociálnom zabezpečení a v § 15 ods. 1 tohto zákona v znení účinnom do 1. júna 1992. V zmysle týchto zákonných ustanovení možno zamestnanie hodnotiť vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, ak sa vykonáva sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne aspoň z troch štvrtín celkového pracovného času na pracoviskách, kde viac ako polovica ostatných pracujúcich vykonáva práce, pre ktoré je ich zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie. Podľa názoru odporkyne dobu zamestnania, vykonávanú navrhovateľkou v období rokov 1997 až 1999, nemožno zaradiť do II. pracovnej kategórie v rozsahu 387 dní, pretože nespĺnila zákonné podmienky na zaradenie uvedeného zamestnania do II. pracovnej kategórie, t. j. nevykonávala ho sústavne a v predpísanom rozsahu počas jednotlivých kalendárnych mesiacov.

Navrhovateľka vo svojom písomnom vyjadrení žiadala rozsudok krajského súdu ako správny potvrdiť majúc skutkový stav súdom prvého stupňa za podrobne a spoľahlivo zistený vychádzajúci z hodnoverných dôkazov a vec za správne právne posúdenú.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (250s ods. 2 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s predchádzajúcim konaním a dospel k záveru, že odvolanie odporkyne pokiaľ námietka nesprávne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa je opodstatnené.

Z o d ô v o d n e n i a :

Predmetom konania je preskúmanie rozhodnutia odporkyne zo 14. augusta 2002, ktorým bol navrhovateľke priznaný starobný dôchodok v sume 7 258,- Sk mesačne s poukazom na § 21 zákona o sociálnom zabezpečení, keď navrhovateľka žiadala, aby jej bol starobný dôchodok vymeraný z II. pracovnej kategórie a nie z III. pracovnej kategórie, ako rozhodla odporkyňa.

Nárok na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 2, písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení (ktorý treba použiť s poukazom na § 259 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov), vznikol žene, ak bola zamestnaná najmenej 25 rokov a dosiahla vek aspoň 54 rokov, ak vychovala tri alebo štyri deti. pokiaľ pre ňu nie je výhodnejšie ustanovenie odseku 1.

Podľa § 14 ods. 3 písm. a) a b) zákona o sociálnom zabezpečení do druhej pracovnej kategórie sú zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne práce, pri ktorých sú pracujúci veľmi významne obťažovaní látkami, prostredím alebo pracovnými postupmi, takže po dlhoročnom výkone týchto prác vznikajú trvalé škody na ich zdraví, obťažovaní látkami, prostredím alebo pracovnými postupmi, i keď k trvalým škodám na ich zdraví dochádza iba výnimočne, ak sa tieto práce vyznačujú trvalou a nadmernou namáhavosťou alebo trvalým a nadmerným nebezpečenstvom úrazu, ktoré spravidla nemožno ovplyvniť technickými opatreniami.

Podľa § 14 ods. 5 zákona o sociálnom zabezpečení ako doba zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 1. januárom 2000 započítava doba výkonu práce podľa opisu pracovnej činnosti uvedeného v príslušnom rezortnom zozname a ďalšie doby za podmienok a v rozsahu ustanovených v predpisoch platných pred 1. júnom 1992; organizácie na tieto účely vedú príslušnú evidenciu. Pre zápočet náhradných dôb uvedených v § 5 ods. 1 a § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb. o zaraďovaní zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia ako dôb zamestnania I. alebo II. pracovnej kategórie do 31. decembra sa nevyžaduje návrat do zamestnania I. a II. pracovnej kategórie, pokiaľ tieto doby k 31. decembru 1999 trvajú.

Podľa § 15 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení (v znení platnom k 1. júnu 1992) zamestnanie technicko-hospodárskych pracovníkov, s výnimkou pracovníkov uvedených v odsekoch 2 až 5, a zamestnania pracovníkov orgánov hygienickej služby sa zaraďujú do I. (II.) pracovnej kategórie, ak sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca aspoň z troch štvrtín celkového pracovného času na pracoviskách, kde viac ako polovica ostatných pracujúcich vykonáva práce, pre ktoré je ich zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie.

Zákon o sociálnom zabezpečení stanovil, že zamestnania sa zaraďujú do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia len pokiaľ sa v nich vykonávajú rizikové práce (práce pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracovníkov - zamestnancov, príp. sa vyznačujú trvalou a nadmernou namáhavosťou alebo nadmerným nebezpečím úrazu a pod.) sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne. Ide o dve rozdielne hľadiská vyjadrujúce zásadu, že dôchodková preferencia spočívajúca v priznaní I. alebo II. pracovnej kategórie patrí za výkon rizikových prác, nie len za trvanie zamestnania, a že musí ísť o určitý rozsah a intenziv-

tu pôsobenia rizikových faktorov práce na zdravie pracovníka - zamestnanca.

Priznanie preferovanej pracovnej kategórie v dôchodkovom zabezpečení je odôvodnené vtedy, pokiaľ pracovník - zamestnanec vykonáva rizikové práce sústavne, to znamená, že pôsobenie rizikových faktorov práce na jeho zdravie je pre zamestnanie charakteristické a v požadovanej intenzite k nemu dochádza prakticky po celú dobu trvania tohto zamestnania. Tejto požiadavke sústavnosti výkonu rizikových prác preto nevyhovuje zamestnanie, keď pracovník - zamestnanec vykonáva v rámci svojich pracovných povinností rizikové práce len z času na čas, prípadne i nepretržite po kratší čas kalendárneho roku.

Ďalšou podmienkou pre priznanie I. alebo II. pracovnej kategórie je, aby rizikové práce v zamestnaní prevažovali v priebehu pozorovacieho obdobia kalendárneho mesiaca, t. j. , aby z celkového fondu pracovného času odpracovaného v priebehu kalendárneho mesiaca (vrátane prípadnej práce nadčas) troj štvrtinovú časť tvoril výkon rizikových prác, ktoré odôvodňujú, aby zamestnanie bolo zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

Obidve zákonné podmienky vo svojom súhrne teda pre zaradenie do preferovanej kategórie vyžadujú, aby pracovník - zamestnanec vykonával v rámci svojho zamestnania v jednotlivých po sebe idúcich kalendárnych mesiacoch rizikové práce v trojštvrťinovom rozsahu celkového odpracovaného pracovného času.

V konaní nebolo sporné, že navrhovateľka v zamestnaní, zaradenom do II. pracovnej kategórie, odpracovala v roku 1997 130 dní, v roku 1998 odpracovala 134 dní a v roku 1999 odpracovala 123 dní, t. j. spolu 387 dní. Z ročných výkazov odpracovaných dní v II, pracovnej kategórii na účely dôchodkového zabezpečenia však bolo nad akúkoľvek pochybnosť preukázané, že v jednotlivých kalendárnych mesiacoch v týchto rokoch navrhovateľka v II, pracovnej kategórii neodpracovala aspoň tri štvrtiny celkového pracovného času na pracovisku, kde viac ako polovica ostatných pracujúcich vykonávala práce, pre ktoré bolo ich zamestnanie zaradené do II. pracovnej kategórie, okrem mesiaca apríl 1997, kedy odpracovala na takomto pracovisku 15 dní a mesiaca február 1999, kedy odpracovala 16 dní. V ostatných mesiacoch počet zistených dní bol v rozmedzí iba od 3 do 14 dní v mesiaci.

Takto potom, ako vyplýva z citovaných zákonných ustanovení a uvedených zásad, navrhovateľka nespĺňa zákonnú podmienku sústavnosti výkonu zamestnania zaradeného do II. pracovnej kategórie v jednotlivých po sebe idúcich kalendárnych mesiacoch, keď neodpracovala z celkového fondu

pracovného času v priebehu kalendárneho mesiaca tri štvrtiny pracovného času výkonom rizikových prác odôvodňujúcich zaradenie zamestnania do II. pracovnej kategórie.

Krajský súd v tejto právnej a skutkovej otázke nesprávne právne posúdil zaradenie navrhovateľky do zvýhodnenej pracovnej kategórie, ak jednotlivé dni, ktoré navrhovateľka odpracovala v zamestnaní, zaradenom do II. pracovnej kategórie v rokoch 1997 až 1999 nehodnotil osobitne za jednotlivé po sebe idúce kalendárne mesiace, ale spočítal ich spolu a na tomto základe preskúmané rozhodnutie odporkyne zrušil a vrátil jej vec na ďalšie konanie.

V prejednávanej veci preto vzhľadom na vykonané dokazovanie a nesporne zistený skutkový stav veci rozhodnutie odporkyne, ktorým navrhovateľke priznala starobný dôchodok vymeraný z III. pracovnej kategórie, treba považovať za vecne správne.

Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil a rozhodnutie odporkyne potvrdil (§ 220 ods. 1 a § 250q ods. 2 O. s. p. s poukazom na § 250s ods. 2 a § 372i ods. 2 O. s. p.).

33.**ROZHODNUTIE**

Rozhodnutie správneho orgánu je nepreskúmateľné a treba ho zrušiť aj vtedy, ak správny orgán svoje rozhodnutie neodôvodnil vôbec, hoci dôvody jeho rozhodnutia možno vyvodit' z obsahu administratívneho spisu.

Skutočnosť, že rozhodnutie je zrozumiteľné pre orgán, ktorý ho vydal, nepostačuje, lebo rozhodnutie musí byť zrozumiteľné aj pre ostatných účastníkov konania, najmä ak sa ním účastníkovi ukladá konkrétna povinnosť.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. októbra 2005, sp. zn. 4 So 226/04)

Rozhodnutím z 12. marca 2004 odporkyňa podľa § 110 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) uložila povinnosť vrátiť spoločne a nerozdielne neprávom vyplatenú sumu 36 337,- Sk na vdovskom dôchodku navrhovateľke v 1. rade s odôvodnením, že neboli ohlásené skutočnosti uvedené v § 108 zákona o sociálnom zabezpečení a v § 147 a § 153 ods. 5 vyhlášky č. 149/1988 Zb. v znení neskorších predpisov, a tým zavinili, že za obdobie od 16. júla 1999 do 12. mája 2002 sa vdovský dôchodok navrhovateľke v 1. rade vyplácal vo vyššej sume ako patrilo.

Napadnutým rozsudkom krajský súd rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Rozhodol tak na základe uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. decembra 2003 potom, keď odporkyňa vydala vo veci nové rozhodnutie, ktorým v súlade s právnym názorom najvyššieho súdu zmenila svoje predchádzajúce rozhodnutia vo vzťahu k navrhovateľke v 1. rade a obom navrhovateľkám uložila nahradiť navyiac vyplatené sumy spoločne a nerozdielne. Krajský súd mal za to, že rozhodnutie odporkyne je nepreskúmateľné pre neurčitosť a nezrozumiteľnosť a vzhľadom na absenciu lehoty, v ktorej majú navrhovateľky preplatok odporkyni zaplatiť, aj nevykonateľné. Z výroku ani z odôvodnenia samotného rozhodnutia nie je zrejmé, kto bol poberateľom vdovského dôchodku a kto je zamestnávateľom a aké konkrétne povinnosti vyplývajúce zo zákona o sociálnom zabezpečení kto nesplnil a pre ktoré konkrétne porušenie povinností jednotlivými účastníkmi bol navyiac vyplatený vdovský dôchodok. Podľa názoru kraj-

ského súdu nie je postačujúce, ak sa tieto skutočnosti dajú zistiť len z obsahu spisu; okrem toho chýba v rozhodnutí aj uvedenie sumy, ktorá bola pobe-
ratelke vdovského dôchodku zrážaná zo starobného dôchodku na splatenie
preplatku. Podľa § 246c a § 142 ods. 1 O. s. p. priznal navrhovateľkám v 1.
a 2. rade voči odporkyňi náhradu trov konania o preskúmanie zrušeného
rozhodnutia odporkyne v sume 9 380,- Sk a 5 220,- Sk.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala odporkyňa v zákonnej le-
hote odvolanie nesúhlasiac s právnym posúdením veci krajským súdom. Po-
ukazovala pritom na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
vyslovený v rozhodnutí zo 17. decembra 2003, z ktorého vyplýva, že navrho-
vateľky v i. a 2. rade zodpovedajú za preplatok spoločne a nerozdielne, a že
krajský súd v rozhodnutí zo 17. júla 2003 už raz vyslovil právny názor, že
u navrhovateľky v 1. rade - požívateľky vdovského dôchodku je splnená
podmienka na vrátenie navyč vyplatenej sumy. Taktiež poukázala na to,
že rozhodnutie zo 7. januára 2003, ktorým bola táto povinnosť uložená navrho-
vateľke v 2. rade, je právoplatné. Napadla aj rozhodnutie o náhrade trov
konania, nakoľko podľa jej názoru navrhovateľky nemali v konaní úspech,
pretože krajský súd zrušil rozhodnutie z iných dôvodov, ako uviedli navrho-
vateľky vo svojich návrhoch na preskúmanie rozhodnutia. Nesúhlasila ani
s názorom krajského súdu, že jej rozhodnutie je nepreskúmateľné, keďže
z neho vyplýva, že povinnosť nahradiť navyč vyplatené sumy bola uložená
dvom subjektom - a to pobe-
ratelke vdovského dôchodku D. Š. a jej zamest-
návateľke A. B. Neuvedenie sumy, aká by bola zrážaná z dôchodku a absen-
cia lehoty na vrátenie preplatku nie sú podľa odporkyne dôvodmi na zruše-
nie rozhodnutia. Domáhala sa preto zrušenia rozsudku krajského súdu
a vrátenia veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie aj o trovách konania,
a to z dôvodu, že rozhodnutie krajského súdu vychádza z nesprávneho práv-
neho posúdenia veci.

Navrhovateľka v 1. rade vo svojom písomnom vyjadrení na odvolanie
uviedla, že odporkyňa v odvolaní zámerne poukazuje na tú časť prechádza-
júcich rozhodnutí súdu, ktorá jej vyhovuje. Poukázala na to, že odporkyňa
v tejto veci sústavne napráva svoje rozhodnutia, čo svedčí o neznalosti prob-
lematiky a porušovaní právnych predpisov. Tvrdila, že v konaní nebolo do-
teraz jednoznačne preukázané vedomé prijímanie dávky vyplatenej vo vyš-
šej sume. Už v minulosti roku 1997 jej odporkyňa krátila automaticky vdov-
ský dôchodok bez akéhokoľvek oznámenia o výške zárobku, a to na základe
potvrdenia o návšteve školy dcéry Kataríny. Preto bola v presvedčení, že ak
nahlásila odporkyňi nástup do zamestnania a predpokladaný príjem, odpor-
kyňa krátenie vdovského dôchodku vykoná aj v roku 1999, ak to bude pot-
rebné. Navrhovala rozsudok krajského súdu potvrdiť ako vecne správny.

Navrhovateľka v 2. rade sa k odvolaniu odporkyne nevyjadrila, odvolací návrh nepodala.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 250s ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce a dospel k záveru, že odvolaniu odporkyne nemožno vyhovieť.

Z o d ô v o d n e n i a :

Pri preskúmvacej činnosti v konaní o opravných prostriedkoch podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku súd preskúmvava nielen zákonnosť rozhodnutia so zreteľom na hmotné právo, ale aj zákonnosť konania, v ktorom bolo napadnuté rozhodnutie vydané. Zaoberá sa preto nielen prípadnými vadami, ku ktorým došlo pri výklade a uplatnení predpisov hmotného práva, ale aj prípadnými vadami konania, ku ktorým došlo nesprávnym výkladom a uplatnením ustanovení práva procesného v konaní pred správnym orgánom. Zatiaľ čo nesprávne hmotnoprávne posúdenie musí súd pri preskúmvaní rozhodnutia správneho orgánu rešpektovať v rozsahu podaného opravného prostriedku vždy, k procesnoprávnym vadám konania pred správnym orgánom prihliada len potiaľ, pokiaľ mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 3 a § 246c O. s. p.). Takouto vadou konania je nesporne aj nedostatočnosť alebo nezrozumiteľnosť nielen výroku, ale i odôvodnenia rozhodnutia správneho orgánu, ktoré samé o sebe sú dôvodom jeho zrušenia [§ 250l ods. 2 a § 250j ods. 2 písm. d) O. s. p.].

Podľa § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“), ktorým sa v prejednávanej veci spravuje konanie a rozhodovanie odporkyne s poukazom na § 126 zákona o sociálnom zabezpečení, rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spofahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

Náležitosti rozhodnutia sú upravené v § 47 správneho poriadku.¹⁾ Rozhodnutie musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní (rozklade).

1) pozri aj § 209 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

Výrok obsahuje rozhodnutie vo veci s uvedením ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo. Zákon prikazuje v rozhodnutí, ktorým ukladá účastníkovi povinnosť na plnenie, určiť pre ňu lehotu. Výrok predstavuje najdôležitejšiu časť rozhodnutia, pretože v ňom sú určené konkrétne práva a povinnosti účastníka konania. Preto musí byť výrok rozhodnutia určitý a konkrétny.

Ďalšou a nemenej dôležitou náležitosťou rozhodnutia je jeho odôvodnenie. V odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie skutočnosti, ktoré boli podkladom rozhodnutia, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodol. Odôvodnenie musí nadväzovať na výrokovú časť rozhodnutia a musí byť s ňou v súlade. Správny orgán je povinný v odôvodnení rozhodnutia uviesť všetky podstatné skutočnosti, ktoré boli podkladom rozhodnutia, t. j. opísať predmet konania, poukázať na skutkové zistenia, uviesť dôkazy, z ktorých vychádzal pri vydaní rozhodnutia, ako sa vysporiadal s návrhmi na vykonanie dôkazov, prípadne s ich námietkami k vykonaným dôkazom. V odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie aj záver o tom, z akého dôvodu aplikoval na predmet konania predpisy citované vo výroku rozhodnutia.

Rozhodnutie odporkyne zo dňa 12. marca 2004 tieto zákonom požadované náležitosti neobsahovalo a vzhľadom na predchádzajúce rozhodnutia vydané v tejto veci nevychádzalo ani zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu.

Podľa § 250j ods. 2 písm. d) O. s. p. rozhodnutie správneho orgánu sa považuje za nepreskúmateľné buď pre nezrozumiteľnosť alebo pre nedostatok dôvodov. Nezrozumiteľnosťou sa rozumie nielen jazyková, ale aj logická nezrozumiteľnosť. Patria sem aj prípady, keď z rozhodnutia nie je zrejmé, či a aké dôkazy boli vykonané, a ďalej prípady, keď dôkazy sú v zjavnom rozpore medzi výrokom a odôvodnením rozhodnutia. Nepreskúmateľnosť z „nedostatku dôvodov“ neznamená len absolútny nedostatok odôvodnenia, ale zahŕňa aj prípady, keď pre dané rozhodnutie nebol dostatok dôvodov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, zhodne s názorom krajského súdu, dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. V napadnutom rozsudku i krajský súd správne poukazuje na skutočnosť, že nemožno považovať za dovolené, aby dôvody rozhodnutia bolo možné vyvodiť iba z obsahu spisu. Žiadnu z námietok, vznesených odporkyňou v odvolaní nemožno akceptovať, lebo nepostačuje, že rozhodnutie je zrozumiteľné pre orgán, ktorý ho vydal; rozhodnutie musí byť zrozumiteľné aj pre ostatných účastníkov konania, najmä ak sa im ním ukladá nejaká povinnosť. Okrem toho z napadnutého rozhodnutia od-

porokyne ani nevyplýva, že vykonané dôkazy sú postačujúce pre skutkové zistenia, z ktorých odporkyňa vo svojom rozhodnutí vychádzala.

Dôvodné neboli ani námietky odporkyne týkajúce sa rozhodnutia o náhrade trov konania.

V ustanovení o náhrade trov konania sa premieta zásada zodpovednosti za výsledok konania. Táto zásada platí, i keď jednostranne, aj v správnom súdnictve. Súd v zmysle § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O. s. p. prizná navrhovateľovi právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania proti odporcovi, ak mal navrhovateľ úspech celkom alebo sčasti. Z hľadiska náhrady trov konania nie je teda rozhodujúce, z akých dôvodov krajský súd zrušil rozhodnutie odporkyne, ale aký bol výsledok konania. Mimo to prvostupňový súd, ako vyplýva z odôvodnenia jeho rozhodnutia, priznal navrhovateľkám len tú časť náhrady trov konania týkajúcu sa preskúmania rozhodnutia odporkyne zo dňa 12. marca 2004. Na vecnej správnosti rozhodnutia prvostupňového súdu o náhrade trov konania nemení nič ani to, že na odôvodnenie svojho rozhodnutia použil ustanovenie § 246c a § 142 ods. 1 O. s. p.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, napadnutý rozsudok Krajského súdu v T. potvrdil (§ 250s ods. 2 veta druhá a § 219 O. s. p.).

34.

ROZHODNUTIE

Zastavenie preskúmacieho konania vo veciach sociálneho poistenia predpokladá, že orgán vydá nové rozhodnutie, ktorým navrhovateľovi v plnom rozsahu vyhovie, preto nové rozhodnutie, ktoré nahradzuje pôvodne napadnuté rozhodnutie, musí v celom rozsahu zodpovedať požiadavkám opravného prostriedku navrhovateľa.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. decembra 2005, sp. zn. 4 SŽ-o-KS 46/05)

Krajský súd v T. uznesením z 27. januára 2005 zastavil podľa § 250o O. s. p. konanie o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne z 5. augusta 2004 a súčasne rozhodol, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Rozhodol tak po zistení, že po podaní opravného prostriedku, odporkyňa rozhodnutím zo 16. novembra 2004 rozhodla podľa § 217 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Podľa názoru krajského súdu vydaním nového rozhodnutia odporkyňa návrhu - žiadosti navrhovateľa celkom vyhovel.

Toto uznesenie navrhovateľ napadol včas podaným odvolaním. Namietal, že rozhodnutie odporkyne zo dňa 16. novembra 2004 nevychádza zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu veci a neobsahuje predpísané náležitosti. Rozhodnutie podľa neho vraj „len deklaruje, že poškodenému patrí úrazová renta podľa § 272 ods. 3 a nie podľa § 88 zákona č. 461/2003 Z. z.“ Mal za to, že súd z uvedeného rozhodnutia nemohol mať zistené, či suma 7 495,- Sk, ktorú odporkyňa uviedla v oznámení zo 6. decembra 2004, je určená v súlade s § 272 ods. 3 zákona o sociálnom poistení, pretože toto rozhodnutie neobsahuje základné skutočnosti, ktoré odporkyňu viedli k určeniu výšky sumy. Uviedol, že žiadne ustanovenie zákona o sociálnom poistení neoprávňuje odporkyňu určovať, aká výška sumy bude poškodenému občanovi vyplácaná na úrazovú rentu tak, ako to praktizovala v jeho prípade, že súčet vyplatených súm na úrazovú rentu za posledných päť mesiacov v roku 2003 delila počtom mesiacov a z podielu ešte odrátala výšku sumy, ktorá by mu bola odvedená mesačne z úrazovej renty ako daň z príjmu. Navrhol, aby odvolací súd uznesenie zrušil a vydal rozsudok, v ktorom uloží odporkyni zaplatiť navrhovateľovi istinu vo výške sumy 8 441,- Sk s 13 % úrkom

z omeškania od 1. októbra 2003 do zaplatenia a úrazovú rentu od 1. januára 2004 mesačne vyplácať v sume 16 941,- Sk.

Odporkyňa sa k podanému odvolaniu vyjadrila tak, že tvrdenia navrhovateľa nepovažuje za opodstatnené, nakoľko pri posudzovaní skutkového stavu veci vychádzala z dokladov relevantných pre správne posúdenie nároku navrhovateľa na úrazovú rentu. Podrobným skúmaním spisovej dokumentácie a podkladov, ktoré mala k dispozícii zistila, že výška úrazovej renty v sume 7 495,- Sk bola určená nesprávne, pretože neboli zohľadnené obdobia od 1. do 31. júla 2003 a od 1. do 26. augusta 2003. Pri zohľadnení uvedených období odporkyňa uviedla, že navrhovateľovi má patriť úrazová renta vo výške 9 263,- Sk za obdobie od 1. januára 2004 do 31. decembra 2004 a od 1. januára 2005 vo výške 9 962,- Sk. Navrhla, aby odvolací súd vydal rozsudok, v ktorom prizná navrhovateľovi úrazovú rentu vo výške 9 263,- Sk za obdobie od 1. januára 2004 do 31. decembra 2004 a od 1. januára 2005 vo výške 9 962,- Sk. Výšku úrazovej renty bude odporkyňa upravovať v nálade s príslušnými zákonnými predpismi o valorizácii úrazových rent. Napokon navrhla, aby ju súd zaviazal uhradiť navrhovateľovi nedoplatok za obdobie od 1. januára 2004 do konca mesiaca, v ktorom odvolací súd vydá svoje rozhodnutie, do 15 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 250s ods. 2 O. s. p., § 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnuté uznesenie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že napadnuté uznesenie treba zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Z o d ô v o d n e n i a :

Podľa § 250o O. s. p., ak správny orgán, ktorého rozhodnutie súd preskúma, vydá nové rozhodnutie, ktorým návrhu celkom vyhovie, súd uznesením konanie zastaví.

Zastavenie preskúmovacieho konania vo veciach sociálneho poistenia predpokladá, že orgán vydá nové rozhodnutie, ktorým navrhovateľovi plne vyhovie. Nepostačuje preto akékoľvek nové rozhodnutie, ktorým sa pôvodné napadnuté rozhodnutie nahrádza, ale musí to byť rozhodnutie ktoré plne zodpovedá požiadavkám vyjadreným navrhovateľom v jeho oprávnom prostriedku.

Z obsahu spisu však vyplýva, že krajský súd nemal spoľahlivo preukázané, že správny orgán vydal rozhodnutie, ktorým sa navrhovateľovi plne vyhovel. Odporkyňa síce v súlade s § 271 ods. 1 zákona o sociálnom poistení rozhodnutím zo dňa 16. novembra 2004 na odvolanie navrhovateľa zrušila svoje pôvodné rozhodnutie zo dňa 5. augusta 2004 v celom rozsahu, v odôvodnení ale uviedla len to, že „sú dané dôvody na jeho zrušenie, nakoľko poškodenému patrí úrazová renta podľa § 272 ods. 3 a nie podľa § 88 zákona č. 461/2003 Z. z.". V oznámení zo 6. decembra 2004 potom navrhovateľovi v zmysle rozhodnutia priznala úrazovú rentu v sume 7 497,- Sk od mesiaca december 2004 a doplatok za mesiace január až november 2004 v sume 10 439,- Sk. Rozhodnutie odporkyne zo dňa 16. novembra 2004 neobsahovalo náležitosti v súlade s § 209 zákona o sociálnom poistení, lebo odporkyňa v rozhodnutí neuviedla, ktoré skutočnosti boli podkladom pre rozhodnutie a akými úvahami sa riadila pri hodnotení dôkazov a použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodovala. Napokon samotná odporkyňa vo svojom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa uviedla, že výška úrazovej renty v sume 7 495,- Sk bola určená nesprávne a navrhla odvolaciemu súd vydať nové rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti odvolací súd napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 246c a § 221 ods. 1, písm. a) O. s. p. s poukazom na ustanovenie § 3721 ods. 2 O. s. p. zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

35.

ROZHODNUTIE

Rozhodnutie správneho orgánu o dávke dôchodkového poistenia (zabezpečenia) musí obsahovať aj dôvody, pre ktoré neboli pre výšku dôchodku hodnotené niektoré doby zamestnania alebo náhradné doby.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. novembra 2005, sp. zn. 4 So 23§/04)

Krajský súd v N. z 25. októbra 2004 potvrdil rozhodnutie odporkyne zo dňa 26. februára 2004, v spojení so zmenovým rozhodnutím z 8. apríla 2004, ktorými odporkyňa podľa S 26a a § 173i ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) a S 259 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zamietla žiadosť navrhovateľa o pomerný starobný dôchodok z dôvodu nesplnenia podmienok pre priznanie tejto dávky. Odporkyňa uviedla, že podľa § 26a zákona o sociálnom zabezpečení od 1. júla 2003 policajtovi pri rozhodovaní o nároku na starobný dôchodok sa neprihliadne na dobu profesionálnej služby, ak túto službu vykonával v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok, keďže navrhovateľ je poberateľom výsluhového dôchodku a profesionálnu službu od 1. októbra 1963 do 31. decembra 1998 má zohľadnenú. Nakoľko navrhovateľ bez tejto doby získal len 9 rokov a 40 dní, t. j. nezískal aspoň 10 rokov, nesplnil jednu z podmienok nároku na pomerný starobný dôchodok. Zmenovým rozhodnutím odporkyňa zmenila toto rozhodnutie len čo do dôvodov. Krajský súd sa v podstate stotožnil so závermi odporkyne majúcej za to, že navrhovateľ nesplnil podmienky pre nárok na pomerný starobný dôchodok podľa § 26a zákona o sociálnom zabezpečení. Neprihliadol na námietku navrhovateľa ohľadom započítania ďalších rokov odpracovaných v občianskom zamestnaní a to s poukazom na obsah dávkového spisu. Náhradu trov konania odporkyne nepriznal, lebo odporkyňa náhradu trov konania nežiadala.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie a domáhal sa jeho zrušenia ako aj zrušenia rozhodnutia odporkyne a vrátenia veci na ďalšie konanie. Trval na svojich tvrdeniach, že ku dňu 8. novembra 2003 splnil stanovené podmienky podľa § 26 ods. 1 zákona o sociálnom

zabezpečení a žiadal, aby mu bol pomerný starobný dôchodok priznaný. Taktiež žiadal, aby odporkyňa dávkový spis spracovala v súlade s platnými právnymi predpismi o sociálnom zabezpečení, pričom skráti započítateľnú dobu o 28 rokov profesionálnej služby v zmysle § 26a ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení.

Odporkyňa vo svojom písomnom vyjadrení žiadala rozsudok krajského súdu ako správny potvrdiť nepovažujúc dôvody odvolania za opodstatnené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (250s ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s predchádzajúcim konaním a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Predmetom konania je preskúmanie rozhodnutia odporkyne z 26. februára 2004, v spojení so zmenovým rozhodnutím zo dňa 8. apríla 2004, ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o pomerný starobný dôchodok s poukazom na § 26a a § 173i ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení s odôvodnením, že nezískal aspoň 10 rokov zamestnania.

Nárok na pomerný starobný dôchodok vznikol v zmysle § 26a ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení policajtovi, profesionálnemu vojakovi a vojakovi prípravnej služby, ak bol zamestnaný najmenej 10 rokov a dosiahol vek aspoň 60 rokov.

Policajtovi, profesionálnemu vojakovi a vojakovi prípravnej služby sa do doby zamestnania potrebnej na nárok na pomerný starobný dôchodok nezapočítava profesionálna služba, ak túto službu vykonával v rozsahu zakladajúcim nárok na výsluhový dôchodok alebo ak policajtovi, profesionálnemu vojakovi a vojakovi prípravnej služby bol priznaný invalidný výsluhový dôchodok (§ 26a ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení).

Podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom zabezpečení na dôchodkovom zabezpečení sú zúčastnení zamestnanci zúčastnení na nemocenskom poistení.

Podľa § 2 písm. d) zákona č. 54/1956 Zb. o nemocenskom poistení zamestnancov v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2003 podľa tohto zákona sú poistené, ak sú činné na území Slovenskej republiky

- a) osoby v pracovnom pomere,
- b) osoby v obdobnom pracovnom vzťahu, ak nie sú poistené podľa iných predpisov,

- c) spoločníci spoločností s ručením obmedzeným a členovia družstiev, ktorí pre spoločnosť alebo družstvo vykonávajú prácu, ale nie v pracovnoprávnom vzťahu alebo obdobnom pracovnom vzťahu, a sú za túto prácu odmeňovaní formou, ktorá sa podľa osobitného predpisu považuje za príjem zo závislej činnosti,
- d) ďalšie osoby, o ktorých to ustanovujú osobitné predpisy (ďalej len „zamestnanci“),
- a ak sa na nich vzťahujú právne predpisy Slovenskej republiky.

Podľa § 1 písm. e) vyhlášky Ústrednej rady odborov č. 165/1979 Zb. o nemocenskom poistení niektorých pracovníkov a o poskytovaní dávok nemocenského poistenia občanom v osobitných prípadoch v znení neskorších predpisov účinnej do 31. decembra 2003 všeobecné predpisy o nemocenskom poistení zamestnancov, pokiaľ 7. ďalších ustanovení tejto časti nevyplýva odchýlna úprava, platia i pre nemocenské poistenie učňov.

Do doby zamestnania sa započítava nielen trvanie jednotlivých zamestnaní, ale aj všetky náhradné doby, na započítanie ktorých má občan nárok. Aj na účely pomerného starobného dôchodku sa prihliada vždy aj na doby zamestnania získané pred 18. rokom veku občana. Z citovaných ustanovení vyplýva napokon i to, že doba učebného pomeru sa priamo započítava ako doba zamestnania.

Obsahom administratívneho spisu odporkyne bolo preukázané, že

- rozhodnutím Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia dňom 1. januára 1999 priznaný výsluhový dôchodok podľa § 26 zákona č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov; pre tento nárok bola navrhovateľovi zhodnotená doba od 1. októbra 1963 do 31. decembra 1998,
- v žiadosti o pomerný starobný dôchodok zo dňa 2. decembra 2003 navrhovateľ uviedol v rubrike „štúdium“ Štátny majetok Ž. od 1. septembra 1958 do 30. júna 1961 a Automobilové učilište N. od 1. októbra 1962 do 26. augusta 1963 a v rubrike „základná vojenská služba“ dobu od 1. októbra 1963 do 30. septembra 1965 a „ďalšia vojenská služba“ od 1. októbra 1965 do 22. júla 1966. Ako doby zamestnania, poistenia a iných činností uviedol od 1. septembra 1958 do 30. septembra 1962 Štátny majetok Ž., od 23. júla 1966 do 31. decembra 1998 službu vojaka z povolania, v čase od 1. januára 1999 do 28. februára 2001 uviedol, že bol nezamestnaný a že od 26. septembra 2001 do 7. novembra 2003 bol osobou dobrovoľne pokračujúcou v účasti na dôchodkovom zabezpečení. Doložil aj príslušné potvrdenia.

Z vyjadrenia odporkyne k návrhu na preskúmanie rozhodnutia (nie z napadnutého rozhodnutia) bolo možné zistiť, že navrhovateľovi bola zhodnotená doba pre nárok na pomerný starobný dôchodok od

- 1. septembra 1958 do 26. augusta 1963,
 - 1. januára 1999 do 31. decembra 2000 a
 - 26. septembra 2001 do 7. novembra. 2003,
- t. j. 3 352 dní, čo je 9 rokov a 40 dní.

Okrem toho navrhovateľ predložil aj vysvedčenie o záverečnej skúške na strednej škole, ktorú vykonal dňa 17. júna 1957, vyhlásenie, že v čase od 1. júla 1957 do 31. júla 1957 pracoval ako brigádnik v Povodí N. - Ž., a potvrdenie Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia zo dňa 20. januára 2004 má navrhovateľ dobu od 1. septembra 1957 do 30. septembra 1963 uvedenú vo Výkaze dôb a kategórií ako dobu občianskeho zamestnania.

Z uvedeného vyplýva, že doba od 1. júla 1957 do 31. augusta 1958 nebola navrhovateľovi hodnotená, rovnako ako nebola hodnotená doba od 27. augusta 1963 do 30. septembra 1963, t. j. doba do nástupu navrhovateľa na základnú vojenskú službu. Taktiež nie je dostatočne zdôvodnené, prečo nebola hodnotená doba od 1. januára 2001 do 25. septembra 2001.

I keď je z obsahu spisu zrejmé, že navrhovateľ žiadosť o pomerný starobný dôchodok nevyplnil presne a neuviedol všetky rozhodujúce skutočnosti a údaje, napriek tomu odporkyňa mala vzhľadom na vyššie citované zákonné ustanovenia a neskôr vznesené námietky navrhovateľa preskúmať dôsledne všetky doby zamestnania navrhovateľa. Najmä bolo potrebné zistiť, kedy navrhovateľ ukončil základnú školskú dochádzku, odkedy dokedy študoval, resp. bol v učebnom pomere. Taktiež bolo potrebné zadovážiť príslušné doklady od vojenského úradu, aby bolo nesporné, ako mu doby zamestnania hodnotil vojenský úrad.

V tomto smere treba vytknúť krajskému súdu, že tieto nedostatky v zistenom skutočnom stave veci nechal bez povšimnutia. Napriek tomu, že navrhovateľ tak v opravnom prostriedku, ako aj vo svojich prednesoch na ústnom pojednávaní nesprávne započítanie odpracovaných dôb namietal, týmto jeho námietkam nebola v konaní venovaná dostatočná pozornosť.

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní. Súdy v správnom súdnictve preskúmajú zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (§ 244 ods. 1 O. s. p.) a ich úlohou nie je hľadať dôvody, pre ktoré by malo byť rozhodnutie správneho orgánu potvrdené. Ak je rozhodnutie správneho orgánu nepreskúmateľné, súd nemôže nahrádzať jeho dôvody.

V prejednávanej veci rozhodnutie odporkyne, ktorým navrhovateľovi nepriznala pomerný starobný dôchodok, nesporne nepreskúmateľné bolo, nakoľko z jeho odôvodnenia nevyplýva, prečo nehodnotila všetky jednotlivé navrhovateľom odpracované a uvádzané doby a nežiadala ďalšie doklady, ak mala za to, že nie sú dostačujúce (napr. dobu po ukončení osemročnej strednej školy, či celú dobu učebného pomeru, ak by sa preukázalo, že ho navrhovateľ nastúpil 1. septembra 1957). Z týchto dôvodov je nepresvedčivé a tiepreskúmateľné aj rozhodnutie krajského súdu.

Odvolačný súd preto považoval za potrebné zmeniť napadnutý rozsudok krajského súdu, zrušiť rozhodnutie odporkyne a vrátiť jej vec na ďalšie konanie (§ 220 ods. 1 a § 250q ods. 2 O. s. p. s poukazom na § 250l ods. 2 a § 250ja ods. 3 O. s. p.).